

ZÁKON O PENSIJNÍM POJIŠŤOVÁNÍ SOUKROMÝCH ZŘÍZENCŮ,

podle novely ze dne 5. února 1920 sb. z. a n. č. 89., kterou se mění některá ustanovení zákona o pensijním pojištění (zákon z 16./XII. 1906 č. 1. ř. z, z r. 1907 a čís. nařízení z 25./VI. 1914 č. 138. ř. z.), s přijatými resolucemi a s výkladem a vysvětlivkami,

Připojeny :

Znázorňovací tabulka příkladů o stupnicích premií a požitků dle tříd služného a tabulka kapitálových hodnot nároků požitníkových.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP

STARÝ FOND

Č. inv. 036 270

~~KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
37C-82 Č. inv. 5956~~

ÚVODEM.

Každému soustavnějšímu pozorovateli sociální politiky ve starém a zaslouženě odbytém Rakousku bylo známo, že politika tato — jako vše v tomto neblahém státě — neobstála nikterak před lozem vážné kritiky. Neboť všechny činy její byly charakterisovány dvěma křiklavými nedostatky: neoprávněností a polovičatostí. Nebylo jinak ani možno. Stát násilí a zvůle, který znal jen mocné a privilegované, nedával slabému praničeho z uvědomělé lásky a skutečného pochopení, nýbrž a jen z donucení a s nechutí a proto tak skoupě. Jaký div, že každý sociálně-politický zákon již od vzniku svého neuspokojoval, nýbrž spíše rozhořčoval, svědče svojí ubohou podstatou jen a jen o tom, jakou sociální politika býti nemá a nesmí.

Takovým byl vedle mnoha jiných i zákon o penzijním pojištění soukromých zaměstnanců, k němuž po tolika obtížích došlo ve třetím desetiletí stavovského úsilí soukromého personálu koncem roku 1906. Také tento zákon přinesl tomuto pracovníctvu místo vysvobození jen hořké zklamání a vedl k novým bojům, jichž historii a výsledky nutno alespoň stručně zaznamenati na těchto místech.

Příčiny zklamání soukromého personálu byly četné a vážné. Jak správně uvádí důvodová zpráva k

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
právnícké fakulty UJEP
BRNO, Nám. 25. února

vládní osnově novelisační, nebylo v něm vlastně ničeho, co by znamenalo skutečný úspěch a pravou pojišťovací basi pro soukromé úřednictvo. Nároky pojištěnců byly více než nepatrné, dosahující zásadně až po uplynutí desítilété doby čekací nejvýše K 2250.— z valné části však vlastně jen K 450.— a při kratší době pojištění dokonce jen K 180.— ročně. Vdovský důchod jako poloviční klesal dle toho na almužny nejvýše K 1125.—, v nejnižší třídě K 225.— a při kratší době pojištění i jen na — K 90.— ročně. A tak nikdo nemohl se cítiti spokojeným. Místo pojištění almužna anebo v nejlepším případě pověstná chudinská podpora, z níž starší úřednictvo bylo fakticky ještě vylučováno, poněvadž nemohlo dosáhnouti starobního důchodu teprve po 40letém pojištění přípustného. Než ubohý ten zákon měl ještě mnoho jiných vad. Jednou z nejpřednějších byla úmyslně nejasná definice pojistné povinnosti. Tím otevřeny byly dokořán dveře libovůli úřadů i nositelů pojištění, takže nakonec stala se základní otázka tato obětí judikatury, rozvinující na útraty tisícových existencí až odporné pokusnictví s jedinou snahou: zbaviti práva každého, u koho to jen trochu bylo možno. Druhým přímo podvodem bylo pověstné pojištění ipso jure, t. j. pojištění každého, kdo jest v poměru pojištění podléhajícím, nechať byl přihlášen nebo ne a ať byly premie za něho placeny čili nic. Důsledkem tohoto nesvědomitého ustanovení bylo ohrožení základů samého pojištění počínáním zaměstnavatelů, jež přímo vybízelo k nepřihlašování a neplacení, neméně pak i těch zaměstnanců, kteří se pojištění vyhýbali. Třítileté promlčení premii dovršovalo pak dílo tohoto vědomého podvodu, při čemž měli všichni stejné nároky: platící i neplatící, rozumí se — na útraty těchto platících. Stejně vážným byl nedostatek úpravy léčebné péče, již měla býti

rozumně odvracována invalidita hrozící a odstraňována invalidita již nastalá, aby tak zbytečně a předčasně nebyla pojišťovacímu fondu způsobována trvalá břemena, kde přechodný výdaj mohl v zájmu pojištění i pojištěnce vykonati svůj úkol. Také roztržitost pojištění znamenala veliký nedostatek zákona neobmezeným připuštěním náhradních zařízení vedle Všeobecného pens. ústavu pro zřízení jakožto nejhlavnějšího a právem ústředního nositele pojištění. Při tom připustila praxe i takové náhradní ústavy a zařízení, jež neposkytovaly vlastně více než zákon kázal a tudíž měly jen účel konkurence Všeobecnému ústavu a ošklivý cíl tříštit, zmalomocňovati a znehodnocovati pojištění soukromého personálu.

Tyto a ještě jiné nedostatky vedly již před vydáním zákona ze dne 16. prosince 1906 č. 1. ř. z. ai 1907 k hlasitému volání po novelisaci jeho, vynutily však opravný krok tento až v podobě nedostatečného cis. nařízení ze dne 25. července 1914 č. 138 ř. z., vydaného zase ne ve službách myšlenky samé, nýbrž za cílem jakéhosi usnadnění hanebné války. Dle toho také dopadl ten císařský »dar«. Důchody zase nezvýšeny, neboť miliardy byly tu jen na vraždění. Pouze čekací doba zkrácena na 5 let, po nichž přiznán nárok na snížený důchod ve výši 2 třetin základních obnosů (8.). Dále poskytnuty jisté úlevy při starobním důchodu tím, že má naň po pětiletém pojištění nárok pojištěnec dosáhnoucí 70. roku a pojištěnka 65 letá, jakož i že u žen zkrácena čekací doba pro starobní důchod ze 40 na 35 let. Otázka pojištění ipso jure rozřešena rozumně tím, že pojištění počítá se ode dne přihlášky neb jiného zjištění pojistného poměru, při čemž časově omezeno počítání pojištění za uplynulou dobu na 6 let a to ještě,

byly-li prémie zapraveny za tuto zpětnou dobu. Za to v otázce pojistného rozsahu rozšířeno pojištění vlastně jen na ony kategorie soukromých zaměstnanců, jež byly judikaturou v praxi do něho pojaty, tedy zejména s vyloučením obchodních příručí. Také léčebná péče zavedena jen pro odstranění invalidity již nastalé, kdežto jakákoliv prevence opomenuta. Konečně obmezeno zřizování nových náhradních zařízení ustanovením, že mohou býti nadále povolována, budou-li pojištěncům poskytovat nároky aspoň o jednu pětinu vyšší zákonných, aniž však vztaženo toto ustanovení na libovolné útvary již stávající.

Válka učinila svými hospodářskými a drahotními převraty toto pojištění bezcenným. Proto za nového pořádku státního u nás bylo jen příkazem nejsamozřejmější spravedlnosti, aby před pronikavou novou úpravou celého pojištění byly pro nejbližší dobu napraveny alespoň nejhrubší nedostatky. To stalo se předlohou, s níž přišlo naše ministerstvo sociální péče a o níž dne 5. února 1920 rozhodovalo Národní shromáždění s platností od 1. července 1920.

V podstatě uzákoněný vládní návrh prozatímní úpravy pensijního pojištění vychází z těchto úvah:

Především jde o to, aby pojistná povinnost byla rozšířena na nové kategorie zaměstnanců pojetím do pojištění až dosud z něho vyloučených úřednických a zřízeneckých vrstev, jak to odpovídá dnešní demokratické době. Proto správně rozšířena pojistná povinnost snížením věkové hranice z 18 na 16 let bez ohledu na dosaženou tu výši služného, aby nebyl záklon obcházen při fiktivním platu. Dále rozšířen okruh pojištěnců na všech-

nyslužebně zaměstnané a z povinnosti pojištění výslovně nevyňaté osoby, pokud nejsou činny jako učňové neb dělníci nebo pokud nevykonávají převážně práci podřízených (čeledínských, nádenických neb takových, jichž vykonavatelé nejsou považováni za obchodní pomocníky ve smyslu zákona ze dne 16. ledna 1910 č. 20 ř. z.). Tím konečně vysloveno rozšíření pojistné povinnosti na veškeré mesamostatné a ručně nepracující zaměstnance, jak ostatně bylo intencí zákonodárcovou již při předložení zákona, o jehož zřkažení přičinily se — jako vždy — vlivy zaměstnavatelské předpojatosti, zaměstnaneckého nepochopení (na př. u obchodních příručí a jednatelů). Toto rozšíření stalo se právem. Máť pojištění svůj veliký význam i tam, kde jde o přechodní povolání mesamostatné, jelikož pensijní pojištění stalo se zkrácením čekací doby opravdu především pojištěním pro případ invalidity a úmrtí, kromě toho vzrostl pak význam jeho zavedením léčebné péče pro odvrácení invalidity nastalé i hrozící a neméně i tím pro každého účastníka, že mu lze dobrovolně pokračovati v pojištění též po osamostatnění anebo po pětiletém pojištění zachovati si alespoň nároky z něho získané za nepatrný poplatek 4 K ročně na dobu neurčitou, tedy až do případné invalidity neb nápadu starobního důchodu. Jak řečeno: nejdůležitějším jest princip, dle něhož jest dnes každý soukromý zaměstnanec za hořejších podmínek účasten pojištění, pokud výslovně nebyl vyloučen z pojistné povinnosti. Než i toto výslovné vyloučení z pojistné povinnosti obmezuje právem zákon. Tak podrobuje pojištění osoby na základě dřívější své služby již zaopatření pořívající, ať jest důchod jejich

jakýkoliv, dále dítky, manžela a manželku zaměstnavatele a zaměstnané členy představenstva právnické osoby, pokud jsou v poměru skutečně služebním, státní a veřejné zaměstnance vůbec, nemají-li normálních pensijních nároků (t. zv. smluvní státní úředníky a výpomocné úřednictvo u státních úřadů, jakož zaměstnance dobrovolných, zájmových neb územních svazků a jejich podniků, na př. škol a třeba veřejných, byť i požívali normálních nároků, jelikož tyto na příspěvky odkázané svazky nemohou poskytovat plné záruky v tomto směru), kromě lékařů přechodně a nesamostatně zaměstnaných v léčebných ústavech všechny tam ustanovené lékaře pro trvalost tohoto povolání jejich, rovněž tak zřizence autorisovaných civilních techniků a absolventy techn. vysokých škol ve stavební živnosti k odbytí praxe zaměstnané, poněvadž tyto kandidáti a absolventi zhusta nedosahují vůbec, anebo ne hned po odbyté praxi samostatnosti své, řádné posluchače vysokých škol a příbuzných ústavů, jelikož tyto zůstávají namnoze jako mundanti, kreslíči a pod. v kancelářích vůbec zaměstnaní a nepojištěni dělali by nezdravou konkurenci ke snižování služného, konečně i tanečníky a tanečnice z týchž důvodů, neméně pak zřizence výlučné výrobních podniků obchodních, třeba nevykonávali službu účetní neb pokladní, poněvadž i o nich musí platiti zásada pojištění pro všechny na území republiky nesamostatně zaměstnané, ať jest ráz podniku jakýkoliv, jsou-li tu jen ostatní podmínky pojistnou povinnost zakládající. Rentovníci v novém pojistném povolání stanou se opět pojištěním povinnými, vzdají-li se požívaného důchodu. K dalšímu vyloučení konkurence stanoveno, že za zaměstnance

vyňaté z pojistné povinnosti jest zaměstnavatel povinen odváděti část prémie na něho vypadající ve prospěch fondu pro podporu potřebných nezaměstnaných. Pojištění železničního personálu vyhrazeno zvláštnímu nařízení ministerstva sociální péče v dohodě s ministerstvem železnic.

Prakticky nejnaléhavějším bylo zvýšiti zákonné důchody, aby odpovídaly dnešním poměrům a sociálním požadavkům. Zákon provedl to zvýšením maximální částky požitků pro výměru důchodů započítatelných nad dosavadní výši 3000 K. K tomu cíli zavedeno šestnáct tříd služného, z nichž poslední třída zahrnuje všechny pojištěnce se služným přes K 9000.— Takto zvýšeny ovšem též základní částky důchodové, částky zvyšovací a prémie. —

V nových těchto třídách služného jsou základní částky stanoveny až do VI. třídy pevným obnosem jako dosud. Ve vyšších třídách stanoví se naproti tomu základní částka kombinací základní částky pro VI. třídu a čtvrtiny premiového rozdílu vyšších tříd a třídy VI. Základní částka stanoví se i nadále dle t. zv. průměrné třídy, t. j. která odpovídá ročnímu průměru započítatelných požitků pojištěncových v posledních 24 příspěvkových měsících před uplynutím čekací doby 120 příspěvkových měsíců neb před dřívějším nápadem invalidního důchodu. V případě úrazu nebo sníženého důchodu, t. j. má-li se základní částka VII.-XVI. třídy stanoviti před dokonáním plné doby čekací 120 měsíců, započítají se příspěvkové měsíce chybící do počtu 120 měsíců jako příspěvkové měsíce dokonané v průměrné třídě služného.

Značným pokrokem jest, že t. zv. snížený invalidní důchod, jehož výše dosud se neměnila mezi 5. a 10. rokem pojištění, stoupá v této době dle počtu

dokonaných příspěvkových měsíců, t. j. od 2 třetin základní částky o $\frac{1}{4}$ ročně čili o $\frac{1}{100}$ této částky za každý příspěvkový měsíc, takže dosáhne dokonaným 10. rokem plné základní částky. To znamená oproti dřívějšímu, kdy invalida po 5 letech na př. v VI. třídě obdržel před dokonaným 10. rokem vždy jen K 600.—, že dnes obdrží po 72 měsících K 660.—, po 108. měsíci K 840.— a po 119. měsíci K 895.—.

Požitek důchodu počíná již ode dne, kdy nastal pojistný případ (invalidita, dosažení věku, smrt), nikoliv jako dosud teprve prvním dnem kalendářního měsíce po vzniku pojistného případu.

Co se týče vychovávacích příspěvků, ponechán tento nárok jednak až do dokonaného 18. roku dítěte a jednak poskytnut všem dětem bez rozdílu — u nemanželských, pokud ovšem otcovství bylo soudně zjištěno neb již za života otcova soudně uznáno. Rozumí se, že dříve zaopatřené děti tohoto nároku nemají. Taktéž invalidním a starobním důchodcům povolují se na nezaopatřené děti až do 18. roku jejich t. zv. vychovávací příplatky ve výši $\frac{1}{4}$ základní částky důchodů těchto příjemců a s omezením na 50 proc. důchodů těchto a za podmínek právě zmíněných.

Rovněž nárok na odbytné rozšířen vedle vdovy i na děti, pokud vdova nároku na odbytné nemá, t. j. zemřel-li pojištěnec před uplynutím šesti měsíců ode dne sňatku, nebo vešel-li v manželství až po dokonaném 50. roce svého života, anebo byla-li vdova v době úmrtí manželova od něho svojí vinou soudně rozvedena neb rozloučena či konečně trestním rozsudkem usvědčena z úmyslného zavinění neb spoluzavinění manželovy smrti. Není-li zde ani vdovy ani dětí, přísluší dnes odbytné nikoliv jen nuzné matce, nýbrž — není-li jí — potřebnému otci, pokud je pojištěnec podporoval.

Nově zavedeno pohřebné ve výši $\frac{1}{4}$ důchodu, jehož zemřelý požíval neb na něj měl čáku. Na toto pohřebné mají nárok pozůstalí po důchodci neb pojištěnci dokonavším alespoň 60 příspěvkových měsíců, pakliže mu vypravili pohřeb. Mezi oprávněnce náležejí i sourozenci zemřelého, kteří jinak jsou vyloučeni z pojistných plnění.

Odpočívání požitků pensijních až do výše úrazového důchodu omezeno bylo správně toliko na dobu čekací, pokud nejde o bezmocného důchodce. Napadly-li tyto pensijní požitky teprve po uplynutí 12 příspěvkových měsíců, mají při úrazovém důchodu odpočívati jen tehdy a potud, pokud by součet obou důchodů převyšoval $\frac{2}{3}$ započítatelných požitků, které měl pojištěnec za posledních 60 příspěvkových měsíců.

Pronikavou novotou jest v novém zákoně preventivní péče léčební. Účelem jejím jest odvracetí odbornou pomocí od pojištěnců nezpůsobilost k výdělku, jež hrozí jim nemocemi a pod. Tím konečně plní pojištění svoji ochrannou péči, jistě významnější nežli zaručování skromných důchodů, aby tak pracovní schopnost byla každému zachována co nejvíce a nejdéle nejenom na prospěch jeho vlastní, nýbrž i v zájmu národním. Tato preventivní péče stane se vhodným doplněním péče represivní po uzákonění sociálního pojištění malého člověka vůbec uhelným kamenem sociální hygieny u nás, jak tomu jest v Německu dle krásných a výmluvných slov důvodové zprávy.

V případě zániku pojistné povinnosti stanoveno ve prospěch pojištěncových pozůstalých, že mají po pojištěnci, který zemřel po uplatnění nároku na vrácení prémie, právo volby požadovati buď výplatu vrácených prémie nebo trvati na zákonných plnění pojistných v nezkrácené míře.

Zachování získaných čáka na dobu neurčitou ve výši za doby zániku pojištění, t. j. případně až do invalidity neb nápadu starobního důchodu, placením uznávacího poplatku K 4.— ročně přiznáno již po odbytých 60 příspěvkových měsících.

Znovu zaveden zase zákup let, jenž byl odstraněn cis. nařízením ai 1914. Vstupní stáří pojištěncovo nesmí však tímto zákupem klesnouti po 16. rok věku jeho. Vedle zvýšení, jež vyplývá ze zavedení nových tříd služného, jest to další způsob možného zvýšení nároků. Při tom vyhověno všeobecnému přání úřednictva po započítání válečných let do pense dvojmo. Nárok ze zákupu služebních let vzchází pojištěnci ovšem teprve uplynutím dvou let po provedení zákupu. Nastane-li tedy pojistný případ (invalidita, smrt) před uplynutím těchto dvou let, vrátí se zaplacené zákupní prémie se 4% úrokem. Výjimka jest při přeměně provisiního pojišťování u bratrské pokladny v pojištění pensijní, kdež započítání služebních let není omezeno, ani pokud se týče času jeho uplatnění ani pokud se týče jeho účinku.

Výše prémie zůstává v dosavadních třídách nezměněna (K 6.— až K 30.—) a stoupá v dalších třídách o K 6.—, tedy v XVI. třídě do nejvyššího obnosu K 90.—. V prvních čtyřech třídách nese zaměstnavatel $\frac{2}{3}$, ve vyšších třídách polovinu, kdežto dle dosavadního nesl pojištěnec s požitky nad K 7200.— celou prémie ze svého. Kromě toho až do služebního příjmu pojištěncova pod 600.—, anebo sestává-li tento příjem pouze z naturálních požitků, nese zaměstnavatel celou prémie sám.

Roční podpora K 100.000 Všeobecnému pensijnímu ústavu škrtnuta jako zbytečná a dnes neodůvodněná.

Zadržené prémie zúroklují se 5%.

V organizaci Všeobecného pensijního ústavu

provedeny změny v důsledku zákona ze dne 20. prosince 1918 č. 92 sb. zák. a nař., resp. stanov jeho dle nařízení ministerstva sociální péče ze dne 7. února 1919 č. 125. Proniklavá změna stala se ve způsobu volby delegátů; podle volebního řádu, jenž obsažen bude v jednacích řádech jednotlivých zemských úřadoven, budou volby prováděny nepochybně u nemocenských pokladen a to odděleně dle skupin zaměstnavatelů a zaměstnanců, osobně přímo, tajně a dle zásady poměrnosti. Z toho důvodu pojata do vzorných pokladničních stanov ustanovení, že každý pojištěnec musí ohlásiti, je-li pojištěn a kde.

Nad jiné důležitá otázka pojištění náhradními a řízeními (ústavy a smlouvami) a tím tedy i otázka soustředění pensijního pojištění rozřešena takto:

V uvážení neblahého vlivu tohoto náhradního pojištění, jež přispívalo svojí začasté až špinavou konkurencí k rozbití zákonného pojištění a nikoliv k rozvoji dobrovolného pojištění tím, že stávalo se prostředkem k obcházení zákona a k odpírání i zákonného minima pojistného, že i při poskytování výhod nad zákonné nároky byl prospěch tento vyvažován smutnou okolností, že pojištěné požitky neodpovídají skutečným, že řada pojištěnců zůstává tu nedbalou kontrolou vůbec nepojištěna, žeřízení dán jest jen nepatrný vliv na správu a rozhodování a konečně že toto náhradní pojištění svojí mnohostí zdražuje nadmíru režii na účet pojištěnců a přidělová při fluktuaci pojištěného personálu práci i Všeobecnému pensijnímu ústavu, jmenovitě při neustálém vypočítávání a převádění prémieových rezerv, stanoveno novelou zásadně toto:

1. Náhradní smlouvy zrušují se vůbec. Právnem. Neboť tato nejnižší forma pensijního pojištění musí v sociálním státě nahrazena býti pev-

ným základem právním i hospodářským. Náhradní smlouvy jsou však unikem, postrádajícím pojistně-matematického založení a bez zvláštního odděleného jmění ke krytí pojištěncových nároků. Jde tu o pravidelně nedostatečnou kauci se zárukou jmění podnikatelova, od jehož osudu toto »pojištění« závisí jako kterýkoliv jiný osobní nárok smluvní. Odstraněním tohoto paskvilly vyloučena konečně libovůle zaměstnavatelská, jež při ohromném počtu náhradních smluv poškozovala tento oddíl sociálního pojištění měrou nejúžasnější.

2. Rovněž zrušení v všechny náhradní ústavy, jež neposkytují pojištěncům více než zákonné minimum anebo jen málo více než Všeobecný pensijní ústav. Také toto zrušení jest plně odůvodněno. Jsoutě to většinou ústavy čistě konkurenční a vzniklé za neblahého Rakouska z důvodů národnostních, politických i finančních — ponejvíce ke škodě pojištěnců a pojištění.

3. Zachování náhradních ústavů i na dále, pokud poskytují nároky alespoň o $\frac{1}{2}$ vyšší zákonných, pokud jsou to ústavy tuzemské a pokud zaměstnavatel byl již před platností zákona ze dne 20 prosince 1918 členem toho kterého náhradního ústavu, splní všechny ostatní podmínky zákonné (pojistně-matematické bilance, výši členstva a pod.) a pokud konečně sdruží nositelé těchto zachovaných pojištění ve svaz obdobný svazu nemocenských pokladen. Důvodem pro zachování těchto ústavů je historický vývoj a stav jejich dnešní, jakož i úvaha, že tu jde o instituce dotované milionově velikými firmami, anebo určitými odvětvími průmyslu, jež by nedovedla nahraditi ani oddělení pro pojištění na vyšší než zákonné nároky u Všeobecného pensijního ústavu a jichž obrovské dotace by asi zrušením institucí samých pravděpodobně odpadly. K zaručení společného postupu těchto za-

chovaných ústavů se Všeobecným pensijním ústavem v záležitostech pojištěnců všech nositelů pojištění se týkajících, nařízeno sdružení jejich ve Svaz, k němuž může přistoupiti i Všeobecný pensijní ústav. Z těchto důvodů bylo nutno v zájmu pojištěnců připustiti u některých náhradních smluv, jež poskytují daleko více než zákon, přeměnu jich v náhradní ústavy, jimiž de facto byly, kryjíce nároky svých pojištěnců dle zásad pojistně-matematických a sdělávajice také řádné bilance.

Při přestupování pojištěnců od jednoho nositele pojištění ke druhému zajišťuje se novelou převod celé prémiové rezervy, t. j. nejenom jako dosud rezervy zákonné a případně zvětšené o prémiové částky, jež nad zákonnou výměru platil pojištěnec u náhradního ústavu, nýbrž i o částky nad obnos zákonných premii zaměstnavatelem placené. Obdobně upraven též převod premiových rezerv při přestupu pojištěnce do služby z pojistné povinnosti vyňaté, jako na př. veřejné.

Ke kontrole podniků s pojistným personálem zřídil Všeobecný pensijní ústav zvláštní inspekto-ry, jimž poskytnuta právní ochrana § 68. tr. z. Právomoc těchto inspektorů rozšířena i na nahlížení do záznamů nemocenských pokladen, pokud tyto záznamy jsou rozhodny pro otázky pensijní povinnosti.

Rozumí se, že podrženo oprávnění Všeobecného pensijního ústavu k provádění pojištění pro vyšší než zákonné nároky. Novelou umožněno ústavu pojišťovati též výdělečně činné osoby, jež nepodléhají pojistné povinnosti (na př. sluhové a pod.). Aby průměr zákonných risik nebyl škodlivě dotčen risiky tohoto připojištění a dobrovolného pojištění, bude obé prováděno odděleně od kategorií pojistné povinností podléhajících.

To jsou v celku a stručně opravné novoty, jimiž charakterisována jest novela demokratického státu s demokratickou vládou a demokratickým parlamentním zastupitelstvím. Na tento opravdu sociálně-politický čin dlužno nad to dívat se jako na prozatímní krok na tomto poli sociálního pojištění. Již o sobě sama znamená tato novela jako prozatímní opatření krásný začátek sociálně-reformní, po němž a bohdá v budoucnosti nedaleké bude následovati definitivum dovršující spravedlnost tohoto tak nadějného a veškeré úcty zasluhujícího provisoría.

*

Cesta nejbližší naznačena jest oběma přijatými resolucemi sociálně politického výboru:

a) Vláda se vyzývá, aby opatřila informační materiál o počtu soukromých zřízenců, jichž pensijní pojištění bylo přerušeno válečnou službou bez jich viny, a o potřebném nákladu k dodatečnému pojištění ztracených let.

a) Vláda se vyzývá, aby opatřila informační materiál Svazu náhradních ústavů výlohy spojené se službami ve prospěch státu, zejména za služby revisní a jiné.

Další postup vysloven v jiné zásadní v Národním shromáždění přijaté resoluci posl. Johaniše: jest to cíl sociálního pojištění malého člověka vůbec.

ZÁKON

ze dne 5. února 1920

O PENSIJNÍM POJIŠTĚNÍ SOUKROMÝCH ZŘÍZENCŮ.

Na základě usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

Článek I.

Zákon ze dne 16. prosince 1906, č. 1 ř. z., z r. 1907, o pensijním pojištění zřízenců ve službách soukromých a některých zřízenců ve službách veřejných ve znění upraveném cíl. nař. ze dne 25. června 1914, č. 138 ř. z. má v §§ a odstavcích dále uvedených zníti takto:

I. Rozsah povinnosti pojišťovací.

§ 1.

Pojištěním povinen a podle ustanovení tohoto zákona jest pojištěn, kdo překročiv 16. rok věku svého je v Československé republice v poměru služebním, pokud

a) není činným jako dělník či učeň
nebo:

b) nevykonává převážnou měrou práci podřízených, jako služeb čeledínských, nádenických nebo takových, jichž vykonávatelé se nepovažují za obchodní pomocníky podle zákona ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. (§ 1, odst. 2).

Jsou tudíž pojištěním povinni, zejména:

a) zaměstnanci, kteří vykonávají převážně duševní práce, nebo kteří pracím jiných osob pravidelně dozírají, jako dílovedoucí, stavbyvedoucí, políři, mistři, podmistři, stárci, dozorcí, důlní, lezci, šafáři, poklasní, hajní atd.;

b) zaměstnanci v kancelářích, pisárnách, obchodech, skladech, dopravních a jiných podnicích, ať výdělečných či nevýdělečných, kteří vykonávají kupecké nebo jiné vyšší služby ve smyslu zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20. ř. z. o obchodních pomocnících, zejména také všichni zaměstnanci v kancelářích advokátních a notářských.

§ 2.

Z pojistné povinnosti jsou vyňati:

1. Zaměstnanci, kteří teprve po dokonaném 55. roku svého věku vstupují poprvé do zaměstnání, zakládajícího pojistnou povinnost;

2. osoby, jejichž činnost zakládající pojistnou povinnost jest pouze vedlejšíým jejich zaměstnáním vedle hlavní výdělkové činnosti s vyšším příjmem spojené;

3. zaměstnanci státu a jiných nucených svazků územních neb zájmových, zaměstnanci podnikův a ústavů provozovaných nebo zaručených státem nebo nucenými zájmovými neb územními svazky, zaměstnanci zákonně uznaných náboženských společností, všichni tito však jen tenkrát, mají-li normální pensijní nároky, které jsou spojeny s místem jimi zastávaným nebo jsou jim zaručeny po uplynutí

Převod (cesse), astavení a zabavení ček a nároků pojištěnců a příslušníků jejich rodin jsou jen potud přípustny a právně účinny, stanou-li se:

1. ku krytí nároků osob, které mají proti osobám dle tohoto zákona k požitku oprávněným zákonný nárok na poskytnutí výživy;

2. ku krytí záloh, které byly dány k požitku oprávněným na jejich vlastní žádost zaměstnatelem nebo nositelem pojištění na účet pojistných nároků po jejich nápadu, ale před jejich poukázáním.

VI. Výplaty, klid a promlčení požitků; následky nenáležitého požitku.

§ 20.

Všechny důchody a vychovávací příspěvky vyplácejí se v měsíčních lhůtách dopředu. Měsíční částky důchodu zarovnávají se na 10 h tím způsobem, že částky až do 5 h zůstávají nepovšimnuty a že vyšší částky čítají se za 10 h. Skončí-li právo k důchodu během měsíce, přijaté částky se nevracejí.

Oprávnění mají na požádání před každou výplatou předložiti potvrzení o životě neb o vdovství. Odbytné a pohřebné vyplatí se po předložení průkazů nárok osvědčujících.

§ 21.

Výplata důchodu invalidního, vdovského a příspěvků vychovávacích se staví, pokud k požitku oprávněný požívá důchodu dle ustanovení zákona o úrazovém pojišťování a to: 1. napadly-li důchody z prvu jmenované před uplynutím čekací doby 120 příspěvkových měsíců, až do výše důchodu dle zákona o úrazovém pojišťování, 2. napadly-li však po uplynutí doby čekací, potud, pokud součet obou dů-

b) nevykonává převážnou měrou prací podřízených, jako služeb čeledínských, nádenických nebo takových, jichž vykonávatelé se nepovažují za obchodní pomocníky podle zákona ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. (§ 1, odst. 2).

Jsou tudíž pojištěním povinni, zejména:

a) zaměstnanci, kteří vykonávají převážně duševní práce, nebo kteří pracím jiných osob pravidelně dozírají, jako dílovedoucí, stavbyvedoucí, políři, mistři, podmistři, stárci, dozorcí, důlní, lezci, šafáři, poklasní, hajní atd.;

b) zaměstnanci v kancelářích, pisárnách, obchodech, skladech, dopravních a jiných podnicích, ať výdělečných či nevýdělečných, kteří vykonávají kupecké nebo jiné vyšší služby ve smyslu zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20. ř. z. o obchodních pomocnících, zejména také všichni zaměstnanci v kancelářích advokátních a notářských.

§ 2.

Z pojistné povinnosti jsou vyňati:

1. Zaměstnanci, kteří teprve po dokonaném 55. roku svého věku vstupují poprvé do zaměstnání, zakládajícího pojistnou povinnost;

2. osoby, jejichž činnost zakládající pojistnou povinnost jest pouze vedlejší a jejich zaměstnáním vedle hlavní výdělkové činnosti s vyšším příjmem spojené;

3. zaměstnanci státu a jiných nucených svazků územních neb zájmových, zaměstnanci podnikův a ústavů provozovaných nebo zaručených státem nebo nucenými zájmovými neb územními svazky, zaměstnanci zákonně uznaných náboženských společností, všichni tito však jen tenkrát, mají-li normální pensijní nároky, které jsou spojeny s místem jimi zastávaným nebo jsou jim zaručeny po uplynutí

stanoveného zkušebního času nebo stanoveného prozatímního postavení;

4. kandidáti advokacie a notářství, lékaři v přechodném, nesamostatném zaměstnání;

5. všichni zaměstnanci kočovných divadel, kočovných orchestrův a podobných kočovných podniků, kočovní umělci, byť i vystupovali na jevištích stálých;

6. zaměstnanci cizozemských podniků, které nemají v tuzemsku pevného závodu (provozovny, obchodní kanceláře, skladiště), zaměstnanci, kteří se toliko dočasně v tuzemsku zdržují, provázejíce svého zaměstnavatele, jenž nemá v tuzemsku řádného bydliště.

7. osoby požívající invalidního důchodu podle tohoto zákona, i když jsou zaměstnány v povolání o sobě podrobeném pojistné povinnosti; vzdají-li se však důchodu, stávají se opět pojištěním povinnými.

Za zaměstnance vyňaté z pojistné povinnosti podle bodu 1. a 7., odst. 1. tohoto paragrafu jest zaměstnavatel povinen odváděti příslušnému nositeli pojištění ve prospěch fondu pro podporu potřebných nezaměstnaných (§ 42., bod 7) tu část premii, kterou by — kdyby z pojistné povinnosti nebyli vyňati — podle § 33., odst. 2., nesl ze svého. O hlášení těchto zaměstnancův a odvádění zmíněných příspěvků platí obdobně všechna pravidla platná pro osoby pojistné povinnosti podrobené.

§ 2a.

Pensijní pojištění zaměstnanců drah, sloužících veřejné dopravě a jich pomocných ústavů upraví ministr sociální péče v dohodě s ministrem železnic nařízením.

II. Roztřídění pojištěnců.

§ 3.

Osoby pojištěním povinné jsou roztržiděny podle svých ročních požitků do šestnácti tříd služného a to:

Osoby s ročními požitky					
1.		az do 900 K	do	I. třídy	
2.	přes 900 K	» » 1200 K	do	II. třídy	
3.	» 1200 K	» » 1800 K	»	III. »	
4.	» 1800 K	» » 2400 K	»	IV. »	
5.	» 2400 K	» » 3000 K	»	V. »	
6.	» 3000 K	» » 3600 K	»	VI. »	
7.	» 3600 K	» » 4200 K	»	VII. »	
8.	» 4200 K	» » 4800 K	»	VIII. »	
9.	» 4800 K	» » 5400 K	»	IX. »	
10.	» 5400 K	» » 6000 K	»	X. »	
11.	» 6000 K	» » 6600 K	»	XI. »	
12.	» 6600 K	» » 7200 K	»	XII. »	
13.	» 7200 K	» » 7800 K	»	XIII. »	
14.	» 7800 K	» » 8400 K	»	XIV. »	
15.	» 8400 K	» » 9000 K	»	XV. »	
16.	» 9000 K	» » — K	»	XVI. »	

Při zařazování do těchto tříd služného jest jako součást služného započítati také příbytečné, aktivní, funkční a jakékoli jinak nazvané přídavky (válečné, drahotní, vybavovací, nákupní), dále smluvené proměnlivé požitky (tantiemy, provise a jiné požitky, závislé na obchodním nebo pracovním výsledku), pak smluvené nebo pravidelně se opakující odměny (remunerace, novoročné), jakož i všechny druhy naturálních požitků.

Pevné požitky jest započítati částkou pro celý rok vypočítanou. Proměnlivé požitky jest započítati průměrem částek vyplacených v předcházejících 3 letech, nebo trvá-li služební poměr kratší dobu, v

této kratší době; pokud pak průměr nelze stanovit, jest je započítati jednou pětinou pevných požitků.

Naturální byt, spojený po případě s otopem a osvětlením, nebo i stravou, započítá se částkou, již po slyšení zástupců zaměstnavatelův a zaměstnanců stanoví politický úřad II. stolice počátkem každého roku se závaznou platností pro obvod své působnosti. Jiné naturální požitky se započítají podle místních průměrných cen.

III. Předmět pojištění.

§ 4.

Předmětem pojištění jest:

Pro pojištěnce:

1. důchod invalidní (§§ 6—10),
2. důchod starobní (§ 11.),
3. příplatky vychovávací k důchodu invalidnímu a starobnímu (§ 17 a);

Pro pozůstalé:

4. duchod vdovský (§§ 12.—14.),
5. příspěvky vychovávací (§§ 15—17),
6. pohřebné (§ 19.),
7. odbytné pro vdovu, děti nebo potřebné rodiče (§ 18).

IV. Doba čekací.

§ 5.

Aby bylo dosaženo nároků na dávky v § 4., čís. 1—6, uvedené, je třeba, aby vedle podmínek pro to stanovených uplynula doba čekací 120 příspěvkových měsíců (§ 8).

Nastal-li pojistný případ před uplynutím 120, ale po uplynutí 60 příspěvkových měsíců, přísluší tyto dávky ve výměře snížené (§ 8 a).

Nastane-li nezpůsobilost k výdělků nebo smrt pojištěnecova před uplynutím doby čekací, avšak následkem podnikového úrazu (§ 5. zákona z 28. XII. 1887 č. 1. ř. z. z roku 1888 ve znění nařízení z 21. srpna 1917, č. 363 ř. z.), považuje se čekací doba 120 příspěvkových měsíců za dokonanou (§ 8. odstavec 4.).

V. Výměra zákonných plnění, nabytí a pozbytí nároku na ně, počátek a konec požitků.

Důchod invalidní.

§ 6.

Nárok na invalidní důchod má pojištěnec bez ohledu na věk v případě nezpůsobilosti k výdělků (invalidity).

§ 7.

Nezpůsobilým k výdělků jest, kdo následkem tělesné nebo duševní vady nemůže zastávat povinnosti svého posledního pojištěním povinného zaměstnání.

Za nezpůsobilého k výdělků považuje se kromě toho pojištěnec, který dokonal 65. rok života, není-li ve služebním poměru podrobeném pojistné povinnosti.

§ 7. a

Na invalidní důchod nemá však nároku ten:

a) jehož výdělek ze zaměstnání jeho pracovním silám přiměřeného přesahuje nejen obnos 600 K, ale i dvě třetiny průměru započítatelných požitků,

které měl za posledních 60 příspěvkových měsíců nebo případně kratší doby služební,

b) kdo si přivodil nezpůsobilost k výdělků zúmyslně nebo při spáchání zločinu trestním soudem zjištěného. V tomto případě může však invalidní důchod priznán býti nositelem pojištění (pojistníkem) zcela nebo z části příslušníkům rodiny, kteří mají proti tomu, kdo jest k požívání oprávněn, zákonný nárok na výživu.

Když pracovní výdělek a invalidní důchod dohromady převyšuje průměr započítatelných požitků za posledních 60 příspěvkových měsíců nebo za případnou kratší dobu služební, zmenší se invalidní důchod o obnos nad to jdoucí.

§ 8.

1) Invalidní důchod se skládá z částky základní a z částek zvyšovacích.

Základní částka vyměřuje se podle průměrné třídy služného. Průměrnou třídou služného je třída, která odpovídá ročnímu průměru započítatelných požitků (§ 73. odst. 7.), jež pojištěnec měl za posledních 24 přisp. měsíců v době čekací. Nastal-li podnikový úraz před uplynutím 24 příspěvkových měsíců, položí se za základ výpočtu průměrné třídy roční průměr započítatelných požitků v uplynulých měsících.

Základní částka činí:

v I. třídě	180 K ročně
v II. "	270 " "
v III. "	360 " "
v IV. "	540 " "
v V. "	720 " "
v VI. "	900 " "

Je-li průměrná třída vyšší než-li VI., stanoví se zá-

kladní částka tím způsobem, že k základní částce VI. třídy připočítá se za každý příspěvkový měsíc v době čekací získaný

ve třídě	VII.	částka	1.50 K
" "	VIII.	"	3.— "
" "	IX.	"	4.50 "
" "	X.	"	6.— "
" "	XI.	"	7.50 "
" "	XII.	"	9.— "
" "	XIII.	"	10.50 "
" "	XIV.	"	12.— "
" "	XV.	"	13.50 "
" "	XVI.	"	15.— "

Příspěvkové měsíce, chybící do počtu 120 měsíců, započítávají se jako příspěvkové měsíce dokonané v průměrné třídě služného.

Základní částka nesmí však být menší, než-li čtvrtina premií dospělých až do uplynutí doby čekací, případně až do dne, kdy pojištěnec utrpěl úraz (§ 5, odst. 3).

Zvyšování důchodu invalidního počíná po uplynutí doby čekací. Zvyšovací částka činí osminu premií, které dospěly v příspěvkové době po 120. příspěvkovém měsíci.

§ 8 a.

Snížená výměra důchodu invalidního (§ 5., odst. 2) činí po 60 příspěvkových měsících dvě třetiny základní částky a stoupá každým dalším příspěvkovým rokem o jednu patnáctinu základní částky. Pro příspěvkovou dobu kratší než-li jeden rok počítá se stoupání poměrně podle počtu dokonaných měsíců.

Snížený důchod invalidní nesmí však být nižší, než-li jedna šestina premií dospělých do jeho nápadu.

§ 8 b.

Důchod invalidní může být zvýšen až o 50 proc.,

pokud důchodce je tak bezmocný, že potřebuje cizí péče a ošetřování. O zvýšení tomto rozhoduje po návrhu příslušné důchodové komise (§ 60) s konečnou platností představenstvo Všeobecného pensijního ústavu.

§ 9.

Požitek invalidního důchodu počíná dnem ztráty výdělečné způsobilosti. Nevyšetří-li se v řízení o prohlášení invalidity (§ 74, odst. 2) doba, kdy nastala ztráta způsobilosti výdělečné, pokládá se den ohlášení nároku za den této ztráty.

Má-li pojištěnec na základě pojistné povinnosti u některé nemocenské pokladny zřízené podle zákona o nemocenském pojištění, nebo zapsané pomocné pokladny, nebo bratrské pokladny nárok na nemocenskou, nebo má-li nárok vůči zaměstnavateli na další placení plného služného (§ 9 c, bod 4, zákona o nemocenském pojištění), počíná požitek invalidního důchodu dnem, kdy končí nárok na nemocenskou nebo na další placení plného služného. Za dobu však, po kterou bylo placeno nemocenskou, má důchodce nárok na příspěvek ve výši, o kterou důchod invalidní jemu přiznaný a této době odpovídající, převyšuje vyplacené nemocenské.

§ 10.

Požitek invalidního důchodu zaniká:

1. smrtí k požitku oprávněného;
2. opětným nabytím způsobilosti k výdělku;
3. jsou-li tu předpoklady § 7a, lit. a.

Důchod starobní.

§ 11.

Důchod invalidní přísluší bez průkazu nezpůsobilosti k výdělku jako důchod starobní:

1. mužským pojištěncům po 480 příspěvkových měsících;

2. ženským pojištěncům po 420 příspěvkových měsících, nikoli však před dosaženým 55. rokem života;

3. mužským pojištěncům, kteří dokonali 70., a ženským pojištěncům, kteří dokonali 65. rok života a odbyli nejméně 60 příspěvkových měsíců.

Ustanovení § 7a, § 9, odstavec 2, a § 10, číslo 2 a 3 nevztahují se na důchod starobní.

Na nápad starobního důchodu nemá vlivu, zůstane-li pojištěnec i na dále ve svém postavení. V tomto případě nezapravují se již premie (§ 24, číslo 2).

Požitek starobního důchodu počíná dnem jeho nápadu a zaniká smrtí osoby oprávněné k požitku.

Požitek starobního důchodu může však odložen býti s tím účinkem, že tento zvýší se v mezičase o obnos, který odpovídá přírůstků premiové rezervy.

Důchod vdovský.

§ 12.

Nárok na vdovský důchod má vdova pojištěného, který v době svého úmrtí požíval invalidní nebo starobní důchod nebo měl čáku na talkový důchod. Důchod vdovský obnáší polovinu důchodu případně čáky pojištěncovy.

§ 13.

Nárok na vdovský důchod nestává však v následujících případech:

1. neuplynulo-li ještě šest měsíců ode dne uzavření sňatku pojištěncova, leč by smrt pojištěného byla způsobena úrazem po uzavření sňatku nastalým;

2. vešel-li pojištěnec v manželství po dokonání 50. roku života;

3. požíval-li pojištěnec v době uzavření sňatku invalidní nebo starobní důchod tuto stanovený;

4. byla-li vdova v čase úmrtí manželova od něho svojí vinou soudně rozvedena nebo soudně rozloučena;

5. byla-li vdova rozsudkem trestního soudu usvědčena, že úmyslným jednáním smrt manžela zavinila nebo spoluzavinila.

§ 14.

Požitek vdovského důchodu počíná dnem úmrtí manželova a zaniká opětným provdáním nebo úmrtím vdoviným.

Provdá-li se opět vdova, obdrží odbytné trojnásobnou roční částkou svého vdovského důchodu.

Příspěvky vychovávací.

§ 15.

Nárok na vychovávací příspěvek má každé dítě pod 18 let v případě úmrtí pojištěného otce nebo pojištěné matky, požíval-li zemřelý rodič v této době invalidního nebo starobního důchodu nebo měli čáku na takový důchod. Nemanželské děti mají však nárok na vychovávací příspěvky, zakládající se na pojištění jejich otce jen tehdy, bylo-li otcovství soudně zjištěno nebo za živobytí otcova mimosoudně uznáno.

§ 16.

Vychovávací příspěvek obnáší pro každé jednostranně osiřelé dítě třetinu, pro každé oboustranně osiřelé dítě dvě třetiny čáky, případně nároku zemřelého rodiče na invalidní důchod bez případného obnosu stupňovaného.

Každému oboustranně osiřelému dítěti, jehož oba rodiče byli pojištěni, vyměří se vychovávací příspěvek ve výši plné čáky nebo plného nároku výše po-

jištěného rodiče na invalidní důchod bez případného obnosu stupňovaného.

Úhrn vychovávacích příspěvků dětí jednostranně osiřelých nesmí pro případ a dokud otec ještě žije, převyšovati 50 procent, pro případ a pokud matka požívá vdovského důchodu 75 procent, u dětí však oboustranně osiřelých 200 procent výše uvedených nároků s tím pravidlem, že v každém případě ta čáka, vztažmo důchod, který pojištěný rodič nabyl vztažmo požíval v čase úmrtí, činí nejvyšší výměru všech vychovávacích příspěvků.

Jednotlivé vychovávací příspěvky mají se pokaždé poměrně přidělití v mezích nejvyšší výměry.

§ 17.

Požitek vychovávacích příspěvků počíná dnem úmrtí pojištěného rodiče a zaniká dokonáním 18. rokem věku, dřívějším zaopatřením, provdáním nebo úmrtím dítěte.

V uvážených případech Všeobecný pensijní ústav může povolití vyplácení vychovávacích příspěvkův i přes dokonání 18. rok věku.

§ 17 a.

Invalidní nebo starobní důchod osoby, která má dítě nebo děti, jež by pro případ její smrti měly nárok na příspěvek vychovávací, zvyšuje se o příplatek vychovávací, pokud důchodce o dítě pečuje. Tento příplatek činí za každé dítě šestinu základní částky důchodu, požívá-li však důchodce jen sníženého důchodu, šestinu snížené částky důchodové. Úhrn všech těchto příplatků nesmí však činiti více, nežli 50 proc. základní, případně snížené částky důchodové. Požitek tohoto příplatku počíná současně s důchodem invalidním nebo starobním a zaniká v případech uvedených v § 17. odst. 1.

Odbytné.

§ 18.

Nárok na odbytné má vdova a není-li jí nebo nemá-li nároků, stejnými díly děti pojištěné osoby, zemře-li tato osoba před uplynutím 60 příspěvkových měsíců, ne však následkem úrazu podle § 5., odst. 3, a jsou-li jinak splněny podmínky pro požívání vdovského důchodu nebo vychovávacího příspěvků (§§ 13, 15 a 17).

Není-li tu ani vdovy, ani děti k některému nároku dle tohoto zákona oprávněných, má pozůstalá potřebná matka a není-li, pozůstalý potřebný otec nárok na odbytné, přispíval-li pojištěnec k jich živě.

Jako odbytné náleží vdově, po případě dětem dvojnásobná, matce nebo otci jednoduchá základní částka invalidního důchodu, která přísluší po uplynutí 120 příspěvkových měsíců podle pojištěncovy průměrné třídy služného v době jeho úmrtí (§ 8.)

Pohřebné.

§ 19.

Nárok na pohřebné mají pozůstalí po osobě, která požívala dle tohoto zákona důchodu invalidního, starobního, vdovského nebo příspěvku vychovávacího, nebo po pojištěnci, který dokonal, aspoň 60 příspěvkových měsíců, jestliže vypravili pohřeb.

Pozůstalými dle předchozího odstavce rozumějí se manžel, děti, rodiče, nebo sourozenci zemřelého. Pohřebné náleží tomu z nich, kdo pohřeb vypravil.

Pohřebné činí čtvrtinu ročního důchodu, jehož zemřelý požíval, po případě čtvrtinu důchodu, na nějž měl čáku.

Převod (cesse), astavení a zabavení čák a nároků pojištěnců a příslušníků jejich rodin jsou jen potud přípustny a právně účinný, stanou-li se:

1. ku krytí nároků osob, které mají proti osobám dle tohoto zákona k požitku oprávněným zákonný nárok na poskytnutí výživy;

2. ku krytí záloh, které byly dány k požitku oprávněným na jejich vlastní žádost zaměstnatelem nebo nositelem pojištění na účet pojistných nároků po jejich nápadu, ale před jejich poukázáním.

VI. Výplaty, klid a promlčení požitků; následky ne-náležitého požitku.

§ 20.

Všechny důchody a vychovávací příspěvky vyplácejí se v měsíčních lhůtách dopředu. Měsíční částky důchodu zarovnávací se na 10 h tím způsobem, že částky až do 5 h zůstávají nepovšimnuty a že vyšší částky čítají se za 10 h. Skončí-li právo k důchodu během měsíce, přijaté částky se nevracejí.

Oprávnění mají na požádání před každou výplatou předložití potvrzení o životě neb o vdovství.

Odbytné a pohřebné vyplatí se po předložení průkazů nárok osvědčujících.

§ 21.

Výplata důchodu invalidního, vdovského a příspěvků vychovávacích se staví, pokud k požitku oprávněný požívá důchodu dle ustanovení zákona o úrazovém pojišťování a to: 1. napadly-li důchody z prvu jmenované před uplynutím čekací doby 120 příspěvkových měsíců, až do výše důchodu dle zákona o úrazovém pojišťování, 2. napadly-li však po uplynutí doby čekací, potud pokud součet obou dů-

chodů převyšuje dvě třetiny započítatelných požitků, které pojištěnec měl za posledních 60 příspěvkových měsíců. Toto ustanovení o stavení výplaty důchodů však neplatí při úplné bezmocnosti důchodce (§ 8b).

Právo na požitek důchodů všeho druhu, jakož i vychovávacích příspěvků odpočívá:

1. pokud k požitku oprávněný odpykává si trest na svobodě delší jednoho měsíce, při čemž se však má poukázati důchod starobní, invalidní a vdovský členům rodiny, kteří mají zákonné nároky na výživu proti osobě k požitku oprávněné;

2. pokud se k požitku oprávněný bez svolení nositele pojištění trvale zdržuje v cizině. V tomto případě může býti odbyt polovinou hodnoty kapitalisovaných jeho nároků.

§ 22.

Nárok, vtažmo požívání dávek v tomto zákoně uvedených zaniká promlčením, nehledě ku případům v předcházejících ustanoveních zvláště vyloučeným. Promlčení řídí se podle předpisů obecného zákonníka občanského. Promlčecí lhůta však pro uplatnění práva na požitek důchodu jest deset let od počátku nárokového práva, pro nárok na jednotlivou lhůtu důchodu trvá pak jeden rok po čase její dospělosti.

§ 23.

Tomu, kdo neprávím způsobem dosáhl nějakého plnění tuto stanoveného, budiž mu toto odňato; částky neprávem přijaté buďte vráceny i se 4procentními úroky bez újmy trestního stíhání. Při vychovávacích příspěvcích neprávem přijatých odpadá úročení.

VI. a. Řízení léčebné.

§ 23a.

Nositel pojištění jest oprávněn zavést léčebné řízení, aby výdělková způsobilost příjemce důchodu invalidního byla obnovena nebo nezpůsobilost k výdělku pojištěnci následkem nemoci hrozící byla odvrácena.

K tomuto účelu nositel pojištění může zejména na vlastní útraty dát důchodce, po případě pojištěnce do léčebného ústavu (nemocnice, léčebny) nebo do jiného pro léčení vhodného místa a to beze svolení pojištěnce v těch případech, ve kterých podle § 8. zákona ze dne 30. března 1888, čís. 33 ř. z. pojištěnec může býti dán do nemocničního ošetřování.

Po dobu léčebného řízení požitkem invalidního důchodu může býti zcela nebo z části zastaven. Má-li však ten, kdo byl léčebnému řízení podroben, členy rodiny, k jichž výživě dosud podstatně přispíval, náleží těmto členům rodiny podpora alespoň polovinou důchodu, jehož pojištěnec požíval nebo na nějž by měl nárok v případě nezpůsobilosti k výdělků. (§ 7.)

Nepodrobí-li se důchodce léčebnému řízení na jeho souhlasu nezávislému, může mu býti požitkem invalidního důchodu zcela nebo z části dočasně zastaven; nepodrobí-li se léčebnému řízení onemocnělý bez závažného důvodu a byla-li by léčebným řízením nezpůsobilost k výdělku pravděpodobně odvrácena, může býti důchod invalidní zcela nebo z části dočasně odepřen, byl-li onemocnělý upozorněn na tyto následky.

O rozepřích z použití léčebného řízení vzniklých mezi nositelem pojištění a příjemcem důchodu rozhoduje příslušný soud rozhodčí, případně řádný soud (§ 76, § 65, č. 3).

VII. Zánik pojistné povinnosti, vrácení premií, opětné vstoupení v pojistnou povinnost.

§ 24.

Pojistná povinnost zaniká:

1. jakmile některá z jejich podmínek není již splněna;
2. případnutím důchodu invalidního vztažmo starobního.

Nároky z pojištění zůstávají však po dobu 18 měsíců po zániku pojistné povinnosti zachovány v rozsahu částí v této době již nabytých, případně dle § 26 zkrácených.

§ 25.

Zanikne-li pojištění povinné nebo dobrovolné (§§ 28—31) z kteréhokoliv důvodu, kromě důvodu uvedeného v § 24, bod 2, a zůstane-li pak vystoupilý pojištěnec aspoň po 6 měsíců bez zaměstnání pojištěním povinného, má nárok, aby mu bylo vráceno:

1. za dobu pojištění povinného část skutečně zaplacených premií bez úroků a to ve třídě I.—IV. jedna třetina premií, ve třídě V.—XVI. jedna polovina premií; pokud pak jde o pojištění před platností tohoto zákona a pokud započítatelné požitky převyšovaly Kč 7200.— celé premie, nejvýše však premiová reserva;

2. za dobu dobrovolného pojištění (§ 28) nebo za dobu zákupem služebních let započítanou (§ 31) 75% té částky premiové rezervy, která vznikla dobrovolným pojištěním nebo zákupem.

Osobám ženského pohlaví, které vejdou v manželství ve dvou letech po vstupu z pojištění nebo vystoupí z pojištění ve dvou letech po uzavření sňatku, doplní se částky premií, na jichž vrácení

mají dle předchozího ustanovení nárok, na 80% premií za ně skutečně zaplacených.

Tyto nároky mohou být uplatněny toliko pojištěncem a přecházejí na jeho dědice, byly-li uplatněny.

Zemře-li pojištěnec, jenž uplatnil nárok na vrácení premií, před jich výplatou, mají oprávnění dědicové volbu, buď požadovati výplatu těchto premií, nebo žádati zákonná plnění pojistná v nezkrácené výměře (§ 26).

Nároky na vrácení premií požívají ochrany podle § 19 a).

Nárok na vrácení premií nemá pojištěnec, který přešel do služby vyňaté podle § 2. bod 3. z pojistné povinnosti.

Nárok na vrácení premií zanikne, nebyl-li u příslušného nositele pojištění uplatněn do tří let po zániku pojištění nebo před dřívějším opětným vstupem do pojistné povinnosti.

§ 26.

Částečné vrácení splacených premií pokládá se za úplné odbytí, dosahuje-li nebo přesahuje-li výši premiové rezervy. Jinak má za následek zkrácení čák případně započítatelné doby příspěvkové v poměru vráceného obnosu k nashromážděné premiové rezervě.

§ 27.

Při opětném vstoupení v pojištění čítají se nové čáky ke dříve již nabytým, ať již neztenčeným, ať dle § 26 zmenšeným, byl-li důvodem přerušeni nápad invalidního důchodu nebo když přerušeni trvalo nejvýše 12 let po dospělosti poslední premie.

Jinak započítává se při opětném vstoupení v pojištění toliko odbytá čekací doba nejvyšší výměrou pět let.

§ 27a.

Čáky získané aspoň 60ti příspěvkovými měsíci mohou se uchovati ve výši, ve které byly při zániku pojištění, placením uznávacího poplatku 4 Kč ročně do předu s tím účinkem, že nároky z pojištění zachovávají se přes 18měsíční lhůtu, ustanovenou v závěrečné větě § 24, po případě přes 6tíměsíční lhůtu, stanovenou v § 29, odst. 2, bez jakéhokoli časového omezení.

Toto zachování čák zaniká bez nároku na vrácení již zaplacených uznávacích poplatků, zůstane-li pojištěnec se splátkou déle než-li 6 měsíců po její dospělosti v prodlení. První splátka uznávacího poplatku, která jest dospělá prvního dne 19. měsíce po zániku pojistné povinnosti, po případě prvního dne 7. měsíce po zániku dobrovolného pojištění, musí být zaplacena ve čtrnácti dnech po své dospělosti, jinak zanikne právo na zachování čák.

VIII. Dobrovolné pojištění.

§ 28.

Osoby, jichž pojistná povinnost zanikla z kteréhokoliv důvodu, kromě důvodu uvedeného v § 24., bodu 2., mají právo dobrovolně pokračovati v pojištění.

Toto právo pomíjí, nebylo-li uplatněno do 6ti měsíců po zániku pojistné povinnosti.

Osoby zaměstnané v cizozemském pobočném závodě domácího podniku mohou též kromě případu prvního odstavce býtí připuštěny k dobrovolnému pojištění u Všeobecného pensijního ústavu dle výše svých požitků, jsou-li u Všeobecného pensijního ústavu pojištění též zaměstnanci domácího podniku.

Dobrovolné pokračování v pojištění osob, které

při zániku pojistné povinnosti byly již invalidní (§ 7), jest neplatné.

§ 29.

Dobrovolný pojištěnec má předepsaným způsobem platiti úhrnnou premii v § 33 uvedenou.

Placením úhrnné premie pokračuje se ve stávajícím pojištění, aniž je třeba výslovného prohlášení stran. Neplacení příspěvků po šest měsíců pokládá se za vzdání práva v pojištění pokračovati.

§ 30.

Dobrovolné pojištění zanikne, jestliže pojištěnec:

1. své vystoupení ohlásí;
2. zůstane dlužen premii po šest měsíců;
3. zdržuje se trvale v cizině, nejsa v některé službě podle § 28. odst. 3. nebo za účelem léčení. Za trvalý pobyt v cizině se považuje, má-li pojištěnec déle 3 let řádné bydliště mimo území československé republiky.

Z ustanovení posledního bodu mohou býti vzhledem k jednotlivým státům ustanoveny výjimky nařízením ministra sociální péče.

§ 31.

Každý pojištěnec může si zvýšiti nároky zakoupením služební doby nepojištěné tím, že doplní svoji premiovou rezervu na částku, která odpovídá jeho věku a jeho započítatelné příspěvkové době po provedeném zákupu.

Započítání služební doby jest však přípustno pouze po průkazu skutečné služby, dle třídy služného v době zákupu a pouze potud, pokud vstupní stáří pojištěncovo zakoupením let neklesne pod 16. rok jeho věku.

Dobu ztrávenou po dobu války ve službě vojenské nebo civilní lze při zákupu let i dvojnásobně

počítati. Tato doba může býti zakoupena nejdéle však do pěti let po provedené všeobecné demobilisaci.

Ze zákupu služebních let vzhází pojištěnci nárok teprve uplynutím dvou let po zákupu. Nastane-li případ pojistný před uplynutím dvou let, vrátí se zaplacená zakupní premie se 4%ním úrokem.

V případě přeměny provisního pojišťování u bratrské pokladny v pojištění pensijní (§ 92 b) není započítání služebních let omezeno, ani pokud se týče času jeho uplatnění ani pokud se týče jeho účinku.

IX. Zabezpečení čák.

§ 32.

Zabezpečení požitků (§ 4) děje se pevnými premii. Z premii budiž nashromážděna premiová reserva. Kromě toho budiž z přebytků hospodaření zřízen fond bezpečnostní.

§ 33.

Za každý měsíc služného (příspěvkový měsíc) platí se pevné premie:

v	I. třídě	6 Kč.
"	II. "	9 "
"	III. "	12 "
"	IV. "	18 "
"	V. "	24 "
"	VI. "	30 "
"	VII. "	36 "
"	VIII. "	42 "
"	IX. "	48 "
"	X. "	54 "
"	XI. "	60 "
"	XII. "	66 "
"	XIII. "	72 "

v	XIV. třídě	78 Kč
"	XV. "	84 "
"	XVI. "	90 "

Z těchto premií nese v prvních čtyřech třídách služného zaměstnavatel dvě třetiny, pojištěnec jednu třetinu, ve vyšších třídách každý polovici. Nedosahuje-li však celkový započitatelný roční plat ani 600 Kč, nebo skládá-li se toliko z požitků naturálních, nese zaměstnavatel celou premii ze svého.

Zaměstnavatelem jest, kdo uzavřel služební smlouvu se zaměstnancem a zavázal se v ní platiti služné. Není-li tato osoba současně majitelem podniku, v němž pojištěnec jest zaměstnán, ručí s ní podnikatel za premie dle tohoto zákona rukou společnou a nerozdílnou.

4. Nápadem invalidního nebo starobního důchodu přestává povinnost platiti premie. (§ 24. odst. 2.).

§ 34.

Premie buďte odváděny napřed prvního dne každého kalendářního měsíce.

2. Počne-li nebo končí-li pojištění během měsíce, buďž přece plná měsíční premie zapravena.

3. Několik zaměstnatelů, kteří se během příspěvkového měsíce vystřídají, ručí za premie ve výši třídy služného na každého z nich připadající rukou společnou a nerozdílnou. Platící má vůči ostatním zaměstnatelům právo postihu na poměrné odškodnění.

§ 35.

Právo na zjištění premiových pohledávek promlčuje se během tří let ode dne splatnosti premie.

Promlčení práva zjišťovacího přerušuje se každým za účelem zjištění provedeným opatřením tím okamžikem, kterým osoba ku placení příspěvků povinná o tom se dozví.

Právo, požadovati zjištěné dlužné premie promlčuje se během tří let po vyznění osoby ku placení příspěvku povinné o výsledku zjištění.

Promlčení vymáhacího práva přerušuje se doručením platebního vyzvání, znějícího na osobu platiti povinnou, zahájením exekuce, povolením platební lhůty a podle předpisů v konkursním řádě obsažených.

Promlčení před začátkem platnosti tohoto nařízení započaté, avšak ještě nedokonané, posuzováno buď podle předchozích ustanovení.

Povinnost platiti premie není závislá na předchozím vydání příslušných výměrů nebo rozhodnutí a jejich právní moci.

§ 36.

Premie (§ 33) odvádí zaměstnavatel.

Vyhověl-li tomuto závazku, jest oprávněn sraziti si částku na pojištěnce připadající z jeho příjmů.

Toto právo srážky musí býti vykonáno ve třech měsících po první splatnosti premie, která následuje po výplatě služného, jinak zanikne.

Neprávem zaplacené premie buďte nositelem pojištění vráceny se 4proc. úroky. Zaměstnavatel má v tomto případě nárok na vrácení příspěvků od něho skutečně zaplacených a může požadovati, aby tyto příspěvky i se 4procentními úroky byly mu nositelem pojištění bezprostředně vyplaceny.

§ 37.

Zrušuje se.

§ 38.

Zadržené premie buďte zúrokovány 5 procenty; tyto premie mohou kromě premií v § 29 dotčených býti vymáhány politickou nebo soudní exekucí a

požívají v exekučním a konkursním řízení přednostního práva nedoplatků daňových.

Nedobytnost nedoplatků nemá kromě omezení z § 73, odst. 7, plynoucího za následek ztrátu nároku na pojistné dávky.

X. Organizace provozování.

A. Všeobecný pensijní ústav pro zřizence.

(Pensijní ústav).

§ 39.

Pojišťování v tomto zákoně předepsané, nehledě ku případům v §§ 64 a násl. uvedeným, bude prováděno zřízeným k tomuto účelu pensijním ústavem a jeho zemskými úřadovny.

§ 40.

Všeobecný pensijní ústav může svým jménem nabývatí práv a přejímatí závazky, před soudem žalovatí a žalován býti.

Ústav sídlí v Praze.

Jeho rádným soudem jest věcně příslušný soud v Praze.

§ 41.

Členy Všeobecného pensijního ústavu jsou: a) zaměstnanci, pro které jest jmenovaný ústav dle § 64, odst. 5, k pojištění příslušný, b) jejich zaměstnavatelé a c) osoby dle § 28 dobrovolně pojištěné.

§ 42.

Pro pensijní ústav budte zdělány stanovy. Tyto stanovy jakož i každá jich změna potřebují státního schválení.

Stanovy pensijního ústavu mají obsahovati zejména ustanovení o těchto věcech, a to:

1. způsob volby a trvání funkční doby delegátů k valné hromadě, jakož i náhradníků delegátů;

2. způsob svolání, podmínky způsobilosti k usnášení, způsob usnášení a působnost valné hromady (§ 51);

3. dosazování členů, složení, způsobilost k usnášení, způsob usnášení a působnost představenstva, jakož i trvání jeho mandátu, pak způsob, jak se náhradníci povolávají na uprázdněná místa (§ 44). Při dosazování členů představenstva budíž přihlédáno k tomu, aby byly obvody jednotlivých zemských úřadoven zastoupeny;

4. způsob sestavování a zkoušení ročního účtu;

5. zastupování pensijního ústavu na venek a formy právně závazných aktů;

6. forma, kterou se mají konati vyhlášky ústavu;

7. zařízení a užívání fondu na podporu nuzných osob bez místa (§ 86);

8. formy pro legitimaci představenstva a úředníků ústavu;

9. forma přihlášek a odhlášek (§ 73).

Stanovy mohou obsahovati také ustanovení o tom:

10. za kterých podmínek může býti odmítnuta volba za delegáta nebo za člena představenstva;

11. zda-li a v jaké míře může býti přiznána členům představenstva ze skupiny pojištěnců náhrada za ušlý výdělek;

12. zda-li a jak má býti organizováno zprostředkování míst.

§ 43.

Správu pensijního ústavu obstarává představenstvo a valná hromada.

§ 44.

Představenstvo pensijního ústavu skládá se z předsedy a 20 členů, ze kterých jedna polovice má náležeti ke skupině zaměstnatelů a druhá ke skupině pojištěnců.

§ 45.

Presidenta Všeobecného pensijního ústavu jmenuje ministr sociální péče vždy na dobu 4 let. President, jímž může býti toliko státní občan Československé republiky, musí bydleti v Praze a nesmí býti členem ústavu.

§ 46.

Představenstvo volí ze sebe dva náměstky předsedovy. Jeden z nich má náležeti ke skupině zaměstnatelů, druhý ke skupině zaměstnanců. Volba koná se členy představenstva odděleně dle těchto skupin.

Členy představenstva volí valná hromada ze svépřávných členů Všeobecného pensijního ústavu. Členy představenstva mohou býti toliko státní občané Československé republiky. Alespoň dvě pětiny členů zvolených z jednotlivých skupin musí bydleti v Čechách.

Z volitelnosti do představenstva jsou vyloučeny osoby, které jsou zbaveny volebního práva a volitelnosti podle § 5. zákona ze dne 31. ledna 1919 čís. 75 sb. z. a n. o volebním řádu do obecních zastupitelstev.

Členové představenstva volí se na dobu 4 let. Odstupující představenstvo zůstává v úřadě až nové představenstvo se v úřad uváže.

§ 47.

Představenstvu náleží zastupování pensijního ústavu a vedení obchodu, pokud nejsou k tomu příslušny

valná hromada a zemské úřadovny, zejména náleží představenstvu také usnášeti se o trvalém srovnání ukládání volného jmění ústavu (§ 51, č. 5, § 55, závěrečný odstavec, § 88, odstavec 3).

Představenstvo může bez ujmy vlastní zodpovědnosti svěřiti některé ze svých povinností užším výborům nebo placeným úředníkům.

§ 48.

Členové představenstva spravují svůj úřad jako úřad čestný; avšak buďte jim hotové výdaje nahrazeny, jakož i za práce, které vyžadují větší námahy, dány přiměřené náhrady.

§ 49.

Výkonným orgánem správy ústavu je ředitelství, které sestává aspoň ze dvou členů, z nichž jeden musí býti pojištěným matematikem, jež jest zodpovědným matematikem ústavu a jeden znalý práva. Členové ředitelství mohou býti jmenováni nebo propouštěni jen se souhlasem ministra sociální péče.

Placení úředníci a zřízenci buďtež vzati do slibu a podléhají disciplinární moci představenstva.

§ 50.

Valná hromada sestává z delegátů. Delegáti a jejich náhradníci (§ 42, číslo 1) musí býti členy pensijního ústavu.

Voleni jsou od výborů zemských úřadoven pensijního ústavu (§ 57) ze svépřávných členů k zemským úřadovnám příslušných.

Z delegátů musí polovice náležeti ke skupině zaměstnatelů, druhá polovice ke skupině pojištěnců.

Počet delegátů, jež výbor zemských úřadoven má voliti, řídí se počtem příslušných členů, takže na každých 2000 členů připadnou dva delegáti, po-

§ 56.

Záležitosti zemské úřadovny obstarává její výbor a hlavní shromáždění.

Aby styk se stranami byl ulehčen, mohou býti zřízena místní jednatelstva.

§ 57.

Výbor zemské úřadovny má sestávat ze starosty a 10 členů, z nichž polovice má náležiti ke skupině zaměstnavatelů a polovice ke skupině pojištěnců.

§ 58.

Předsedu zemské úřadovny jmenuje ministr sociální péče na dobu čtyř let.

Předsedou může býti toliko státní občan Československé republiky. Předseda musí bydliti v sídle zemské úřadovny a nesmí býti členem Všeobecného pensijního ústavu.

§ 59.

Výbor volí ze svého středu dva náměstky starostovy. Jeden z nich má náležiti ke skupině zaměstnavatelů, druhý ke skupině zaměstnanců. Volba koná se členy představenstva odděleně dle těchto skupin.

Členové výboru buďte voleni hlavními shromážděním ze členů pensijního ústavu k zemské úřadovně náležejících (§ 54).

Členy výboru mohou býti toliko státní občané Československé republiky.

Z volitelnosti do výboru jsou vyloučeny osoby, které jsou zbaveny volebního práva a volitelnosti podle § 5. zákona ze dne 31. ledna 1919 čís. 75 sb. z. a n. o volebním řádu do obecních zastupitelstev.

Alespoň dvě třetiny členů zvolených z jednot-

livých skupin musí míti své bydliště v sídle zemské úřadovny nebo v její bezprostřední blízkosti.

Ustanovení §§ 46., odst. 4. a 5. a 48. mají obdobnou platnost.

§ 60.

Za příčinou rozhodování o všech na tomto nařízení nebo na změněném zákoně se zakládajících nárocích pojištěncův a jejich rodinných příslušníků proti pensijnímu ústavu zřízena bude ze středu výboru komise důchodová. Tato komise skládá se ze starosty výboru, nebo jednoho z obou náměstků jako předsedajícího, a dvou členů, volených po jednom z obou skupin výboru (zaměstnavatelův a zaměstnanců). Při hlasování důchodové komise hlasuje předsedající spolu. Nedocílili-li se jednohlasného usnesení komise o přiznání nebo odmítnutí nároku neb o jeho výměře, konečně o odnětí důchodu, náleží rozhodnutí představenstvu pensijního ústavu.

§ 61.

Placení úředníci a zřizenci skládají slib, že budou plniti své povinnosti a jsou podrobeni disciplinární moci předsedově.

Představenstvo pensijního ústavu, vyslechnuvši výbor zem. úřadovny, jmenuje a propouští definitivní úředníky.

§ 62.

Hlavní shromáždění budiž svoláno alespoň jednou za volební periody a má se skládati z delegátů. Delegáti a náhradníci musí býti členy pensijního ústavu.

Jejich volba koná se osobně ze svéprávných členů ústavu podle zásady poměrnosti odděleně dle skupin (zaměstnavatelů a zaměstnanců). Volby jsou přímé a tajné.

Počet delegátův a náhradníků závisí na počtu příslušných členů tím způsobem, že na každých tisíc členů připadají dva delegáti a dva náhradníci. Zlomky menší jednoho tisíce zůstanou nepovšimnuty.

Delegátů má však býti voleno nejméně třicet a nejvýše sto.

K volbě oprávněni jsou všichni pojištěnci, kteří určitého dne (rozhodného dne), který neméně než měsíc a ne dále než dva měsíce za dnem vypsání volby smí ležeti, ku příslušné zemské úřadovně náleželi, jakož i jejich zaměstnavatelé. Pojištěnci a zaměstnavatelé tvoří po zvláštní volební skupině, z nichž každá volí polovici z ustanoveného ve vypsání volby počtu delegátův a náhradníků.

Čítá-li volební skupina více než deset tisíc k volbě oprávněných osob, buďte utvořeny teritoriálně nebo dle povolání rozčleněné volební sbory. I jinak může býti utvořeno několik volebních sborů. Počet delegátův a náhradníků, které volební skupina má voliti, rozdělí se na více volebních sborů podle poměru osob k volbě oprávněných, ke každému volebnímu sboru náležejících.

7. Delegáti se volí na čtyři léta.

§ 62. a)

Podrobnější ustanovení o provedení volby delegátů (volební řád) obsahuje jednacím řád jednotlivých zemských úřadoven.

§ 63.

Hlavnímu shromáždění vyhrazuje se každým způsobem:

1. volba členů výboru (§ 59.);
2. volba předsedících a náhradníků pro soud rozhodčí (§ 76.);
3. usnášení se o jednacím řádu (§ 52., odst. 2.).

s výhradou souhlasu představenstva pensijního ústavu a státního schválení;

4. stanoviti náhrady, které by měly býti dány delegátům (§ 62.).

Ustanovení § 51., odst. 2. a 3. mají platnost obdobnou.

XI. Jinaké splnění povinnosti pojišťovací.

§ 64.

Pojišťnou povinnost (§ 1) lze též splniti pojištěním u některého tuzemského náhradního ústavu (§ 65. a 66.) pokud to neodporuje ustanovení § 4. zák. ze dne 20. XII. 1918 č. 92 sb. zák. a nař.

Všichni pojištěním povinni zaměstnanci téhož podniku musí býti pojištěni u téhož nositele pojištění.

Členství zaměstnavatelovo u některého náhradního ústavu má za následek, že tento ústav jest v mezích svého uznání za náhradní ústav výlučně příslušný pro pojištění všech povinně pojištěných zaměstnancův onoho podniku, který byl k náhradnímu ústavu přihlášen, a že přejímá vůči těmto zaměstnancům ručení, vyplývající z povinného pojištění.

Ministr sociální péče může v případech zřetele hodných povolití jednotlivým pojištěncům výjimky z těchto pravidel.

Všechny pojištěním povinně osoby, které nena- byly uvedeným způsobem příslušnosti k některému náhradnímu ústavu, jsou pojištěním příslušny u Všeobecného pensijního ústavu.

Ustanovení stanov náhradních ústavů, která jsou v odporu s předcházející úpravou příslušnosti pojišťovací nebo s jinými závaznými ustanoveními zákona o pensijním pojištění, pozbývají platnosti a jsou až do přiměřené změny stanov nahrazena příslušnými, zákonnými ustanoveními.

Pokud jde o zřízence, pro něž jest ve smyslu § 64. některý náhradní ústav k pojištění příslušný, jest tento náhradní ústav ve stejném rozsahu jako Všeobecný pensijní ústav oprávněn vydávati výměry, vyjma výměry takové, jimiž se popírá pojistná povinnost.

O této otázce, pak o tom, který nositel pojištění v určitém čase pro některého zaměstnance jest příslušným, rozhoduje přímo politický úřad II. stolice služebního místa zaměstnancova. (§ 75.)

§ 65.

Za náhradní ústavy mohou býti na přístě uznány pensijní ústavy, pokladny, fondy atd., jejichž stanovy (řády a p.) byly podkladem náhradních smluv, uzavřených dle zák. ze dne 16. XII. 1906, č. 1. ř. z. z r. 1907, nebo dle cís. nař. ze dne 25. června 1914, č. 138 ř. z., vyhovoval-li obsah náhradní smlouvy nejpozději dne 31. prosince 1918 požadavkům § 65., bod 1.—4., cís. nař. ze dne 25. června 1914, č. 138 ř. z., bude-li příslušný nositel tohoto pojištění do 31. prosince 1920 žádati o tuto přeměnu náhradní vlastnosti a přizpůsobí-li své stanovy podmínkám § 66. Nestane-li se tak, pozbývá náhradní smlouva dnem 31. prosince 1920 povahy náhradního zařízení.

Náhradní smlouvy uzavřené u tuzemských pojišťoven podle § 65. lit. a) zákona ze dne 16. prosince 1906, č. 1 ř. z. z r. 1907 nebo podle cís. nař. ze dne 25. června 1914, č. 138 ř. z., musí nejdéle do 31. prosince 1920 vyhověti podmínkám § 66. odst. 1., bod 1.—5. a nejdéle do 31. prosince 1922 zažádati o přeměnu v ústav náhradní podle odst. 1. tohoto paragrafu.

Jinak se zřizování nových náhradních ústavů nepřipouští.

§ 66.

Ústavy dle zákona ze dne 16. prosince 1906, č. 1. ř. z. z r. 1907, za náhradní ústavy uznané jsou povinny, upravití platným způsobem své stanovy tak, aby odpovídaly následujícím podmínkám:

1. Hodnota nároků, které ústav poskytuje členům pojištěním povinným a jejich pozůstalým, vypočtená podle zásad pojistné matematiky, musí převyšovati hodnotu nároků podle tohoto zákona aspoň o jednu pětinu.

2. Příspěvky členů pojištěním povinných nesmějí přesahovati výměry, která podle rozdělovacího klíče stanoveného v § 33., odst. 2., vyplývá za příslíbené dávky dle početních základů Všeobecného pensijního ústavu.

3. Rozhodování sporů o nárocích podle stanov a o jejich výši musí býti vyhrazeno rozhodčímu soudu Všeobecného pensijního ústavu místně příslušnému (§ 76.).

4. V každém druhém roce, po prvé za rok 1919, musí býti provedeno technické prozkoumání fondů (pojistně-matematická bilance) a musí býti stanoven závazek, že shledá-li se schodek budou učiněna nutná opatření k sanaci.

5. Nemá-li ústav aspoň 100 členů, musí tu býti dostatečné zajišťovací rezervy, vyšetřené v každém případě zvláště podle pojistně-matematických odhadů, nebo jinaké záruky.

6. Ve správě náhradních ústavů (valné hromadě, výboru, představenstvu atd.) musí býti pojištěnci zastoupeni takovým počtem osob, jako zaměstnavatelé. Volby jejich jsou přímé a tajné a konají se podle zásady poměrností pokud možno osobně.

Náhradní ústavy, které nepředloží nejdéle do 31. prosince 1920 ministru sociální péče žádost o

schválení stanov vyhovujících hořejším pravidlům, ztrácejí tímto dnem uznání jako náhradní zařízení.

Náhradní ústavy, pozbyvší uznání jako náhradní zařízení, jsou povinny, převéstí veškeré jmění na Všeobecný pensijní ústav, který zajistí jejich členům nároky, odpovídající převedeným kapitálům. Jmění ústavu, přesahující částky, potřebné k zajištění získaných nároků podle stanov, smí se užítí pouze ve prospěch členstva tohoto ústavu.

§ 67.

O uznání za náhradní ústav jest zakročiti u ministra sociální péče. Při ústavech, které jsou zřízeny nebo dotovány podnikem, jenž podléhá státnímu dozoru jiného ústředního úřadu, jest se dohodnouti se účastněným ministrem.

Uznání může býti uděleno s podmínkou, že bude složena přiměřená jistota (kauce); v tomto případě jest stanoviti její výši a účel, způsob jejího složení, jakož i podmínky pro její vrácení.

Ministr sociální péče může naříditi kdykoliv zvýšení složené jistoty a jest oprávněn, odvolati uznání za náhradní ústav, nejsou-li tu již podmínky pro toto uznání.

§ 68.

Při změnách pojistné příslušnosti jest dřívější nositel pojištění povinen, odevzdati novému nositeli pojištění prémiovou rezervu, potřebnou ke krytí získaných nároků přestupujícího pojištěnce, vypočtenou na základě ryzí premie dle početních základů opuštěného nositele pojištění, po příp. srážce splátek, které pojištěnec ústavu dluhoval v době vstupu. V každém případě musí však býti převedena aspoň částka odpovídající premiové rezervě, která

by tu byla, kdyby zaměstnanec byl býval pojištěn u Všeobecného pensijního ústavu po celou, podle § 73., odst. 7., pro pojištění započítatelnou příspěvkovou dobu, včítajíc v to i služební léta případně zakoupená.

Přestoupí-li zaměstnanec pojištěný u Všeobecného pensijního ústavu nebo náhradního ústavu do služby dle § 2., bod 3., z pojistné povinnosti vyňaté, jest nositel pojištění povinen, příslušnému zaměstnavateli v § 2., bod 3., jmenovanému vydati prémiovou rezervu dle předchozích ustanovení. Vystoupí-li zaměstnanec ze služby z pojistné povinnosti dle § 2., bod 3., vyňaté, aniž byl dán na odpočinek a vstoupí-li do pojistné povinnosti dle tohoto zákona, jest dřívější jeho zaměstnavatel v § 2. bod 3., jmenovaný povinen, vydati nositeli pojištění, u něhož bývalý jeho zaměstnanec jest pojištěn, prémiovou rezervu, kteráž by byla u Všeobecného pensijního ústavu nashromážděna, kdyby zaměstnanec byl býval u tohoto ústavu pojištěn.

Každé odevzdání má nastati během čtyř neděl po obdržení oznámení o přijetí (§ 68a), při čemž buďte sděleny veškeré pro dosavadní pojištění a pro odevzdání rozhodné okolnosti. Obnos, jenž má býti odevzdán, budiž počínajíc dnem vstupu u nového nositele pojištění zúrokován 4 procenty.

Pojištěnec nabude oproti novému nositeli pojištění zásadně oněch práv, která podle pojišťovacích podmínek nového nositele pojištění odpovídají odevzdanému obnosu. Tato práva buďte, nejsou-li tu úředně schválené početné základy, zjištěna podle početních základů Všeobecného pensijního ústavu pro zřízence. Přestoupením k jinému nositeli pojištění nemůže však nikdy čekací doba 60 příspěvkových měsíců býti prodloužena.

Převyšuje-li odevzdaná částka výši premiové rezervy, která novým nositelem pojištění na základě

dosavadní započítatelné příspěvkové doby, čítajíc v to služební dobu podle § 31. zákona pensijního započtenou, má býti utvořena, jest tohoto rozdílu, podle volby pojištěncovy, použití k dobrovolnému pojištění na vyšší dávky nebo jest jej pojištěnci připsati k dobru, při opětném přestoupení novému nositeli pojištění odevzdati a, nastane-li pojistný případ nebo nastanou-li podmínky § 25., se 4% úroky vydati.

§ 68. a)

Nový nositel pojištění má předcházejícímu nositeli opětný vstup zřízence do pojištění během 4 neděl, ode dne přihlášky oznámiti; též ručí za škody ze zaviněného opominutí vzházející.

XII. Jinaká zaopatřovací zařízení, kterých nelze pokládati za splnění pojišťovací povinnosti.

§ 69.

Předcházejícími ustanoveními nejsou dotčeny právní poměry, které trvají mezi některou osobou pojištěním povinnou a samostatnými pojišťovkami, samostatnými podpůrnými, provísními a podobnými pokladnami.

Přislíbil-li však zaměstnavatel některému ku pojištění povinnému zřízenci zaopatřovací požitky přímo nebo nepřímo (prostřednictvím nesamostatného fondu od něho zcela nebo z části vydržovaného), aniž si vymohl pro to uznání za náhradní zařízení, může plnění z nuceného pojištění náležející započísti na smluvní plnění v tom poměru, ve kterém přispíval k uhrazení zákonných plnění.

XIII. Převod pojišťovacích podstat a úplné jich zajištění.

§ 70.

Ku převodu pojišťovací podstaty některého náhradního ústavu (§ 65.) nebo veškerých zaopatřovacích nároků, pocházejících ze smluvního poměru zaměstnavatelova v § 66. vytčeného, na pensijní ústav nebo na jiný náhradní ústav je třeba státního schválení.

Převod může býti povolen toliko tenkrát, odevzdá-li se pensijnímu ústavu, vztažno náhradnímu ústavu kapitál, který podle zásad pojišťovací techniky stačí k úplnému uhrazení příslušných nároků.

Přejímatel vstoupí ve všechna práva a závazky převodce, který jich bude zproštěn.

§ 71.

Předpisů § 70. budiž užito obdobně také při úplném zajištění pojišťovací podstaty.

XIV. Regresní nároky nositelů pojištění.

§ 72.

Nároky na náhradu škody, které podle předcházejících ustanovení osobám k nároku nebo k požitku oprávněným následkem nastalé invalidity nebo smrti pojištěncovy přísluší vůči třetím osobám, přecházejí až do výše závazku pojišťovatelova ku plnění, kterýžto závazek po případě podle početních základů pensijního ústavu buď kapitalisován na nositele pojištění.

XV. Přihlašování osob pojištěním povinných. O vznášení nárokův a o právních prostředcích.

§ 73.

Osoby pojištěním povinné, pro které pensijní ústav ku pojištění jest příslušným (64 předposlední odstavce), buďte u příslušné zemské úřadovny jeho v předepsané pro to formě přihlašovány a ohlašovány.

Stejná povinnost hlášení platí také v příčině všech pro pojištění rozhodných změn služebního poměru, zejména také změn platu.

Předcházející hlášení má se státi během čtrnácti dnů a náleží zásadně zaměstnateli.

Zaměstnanec jest však oprávněn onu část hlášení, která se vztahuje na jeho rodinné poměry učiniti sám bezprostředně příslušné zemské úřadovně pensijního ústavu. Použije-li tohoto práva, přechází, počínajíc okamžikem vyrozumění zemské úřadovny plná zodpovědnost (oddíl XX) za tuto část přihlášky ze zaměstnavatele na zaměstnance.

Též ke všem jiným hlášením jest zaměstnanec oprávněn, aniž se tím ruší závazek zaměstnavatelův.

Zemská úřadovna má přijeti každého hlášení jak zaměstnateli tak i zaměstnanci během 14 dnů potvrditi, leč že by během této lhůty byl vydán výměr, jímž se hlášení vyřizuje.

Stala-li se ohláška alespoň jednou stranou včas, počítá se příspěvková doba od onoho měsíce, ve kterém pojištěnec vstoupil do zaměstnání pojištěním povinného, nehledíc k tomu, byly-li příslušné příspěvky zaplacený čili nic. Jinak počítá se příspěvková doba od měsíce, ve kterém ohláška dodatečně byla provedena nebo pojistná povinnost výměrem nebo rozhodnutím z úřední moci byla zjištěna, nehledíc k tomu, byly-li příslušné příspěvky

vskutku zaplacený čili nic. Ostatní služební doba započte se jako příspěvková doba toliko podle skutečně zaplacených premií, pokud budou dodatečně zaplacený v šesti letech po splatnosti. Ustanovení tohoto odstavce platí obdobně pro ohlášky, které podle odstavce 2. mají se vykonati. Po vzniku pojistné události jsou veškeré ohlášky dle odst. 1. a 2. již nepřipustny a okolnosti do té doby nehlášené pro nárok pojistný nerozhodny, leč že nastala pojistná událost ve lhůtě, stanovené zákonem pro ohlášku.

O každém se službou nebo zaměstnáním souvisejícím úrazu, kterým osoba ku pojištění povinná byla poraněna nebo usmrcena, má podnikatel neb osoba v době úrazu vedením podniku pověřená, bude-li poranění, jak lze předvídati, míti za následek nezpůsobilost k výdělku převyšující zákonitou dobu nemocenské podpory, nejdéle během osmi dnů po úraze učiniti v předepsané formě písemné oznámení příslušné zemské úřadovně.

§ 73a.

Zaměstnavatelé, jakož i zaměstnanci jsou též povinni, kdykoli podati zprávu politickým úřadům, jakož i zemským úřadovnám o všech okolnostech, které jsou rozhodny pro pojišťovací poměr. Zaměstnavatelé jsou mimo to povinni, dovoliti legitimovaným k tomu orgánům Všeobecného pensijního ústavu a politických úřadů, aby na místě samém nahlédli do mzdových záznamů, vedených dle zákona ze dne 8 února 1909, čís. 29 ř. z., i do jiných zápisů, kterých je třeba k vyšetření pojistného poměru, a aby na místě pracovním konali šetření, potřebná ke zjištění pojistné povinnosti. Legitimovaní orgánové Všeobecného pensijního ústavu jsou při výkonu své služby pod ochranou § 68 všeob. trest.

zákona. Totéž platí o orgánech Svazu pensijních ústavů (čl. II. bod 4.).

Ani pensijní ústav ani jeho orgány nesmí státní finanční správou býti přidržovány ku sdělení poměrů stran ku podání zprávy zavázaných, o nichž vědomosti nabyly ve své úřední vlastnosti. Toto ustanovení nemá však platnosti v příčině jmen osob ku požitku oprávněných a výše jejich příjmu.

Příslušníci pensijního ústavu, požívající některé z dávek tuto uvedených, jsou povinni ohlásiti do osmi dnů příslušné zemské úřadovně každou změnu jejich oprávnění nebo bydliště se týkající.

§ 73 b.

Nemocenské pokladny zřízené dle zákona o nemocenském pojištění, zapsané pokladny pomocně a bratrské pokladny jsou povinny, dáti legitimovaným k tomu orgánům, vytčeným v § 73 a) odst 1., nahlédnouti do svých záznamů za účelem zjištění pojistného poměru.

Ustanovení odst. 2., § 73. a) platí též o okolnostech takto zjištěných.

§ 74.

Nároky osob u Všeobecného pensijního ústavu pojištěných nebo jejich rodinných příslušníků proti tomuto ústavu, zakládající se na zákoně o pensijním pojištění, jest vznésti u příslušné zemské úřadovny Všeobecného pensijního ústavu s připojením potřebných průkazů.

Tvrzená invalidita budiž prokázána lékařským vysvědčením. Zemská úřadovna jest oprávněna, dáti žadatele prohlédnouti lékařem od ní ustanoveným a vykonati všechna šetření, kterých je třeba, aby byl

stav věci zjištěn. Zaměstnavatel žadatelův a žadatel sám jest povinen dáti potřebná vysvětlení.

Náklady lékařského vysvědčení, které žadatel má předložiti, buďte od zemské úřadovny přiměřeným způsobem nahrazeny, byl-li nárok uznán.

Nárok na poskytnutí invalidního důchodu, byl-li důchodovou komisí vztažmo představenstvem pensijního ústavu (§ 60.) zamítnut, může býti před uplynutím jednoho roku jen tehda znovu podán, nastala-li podstatná změna ve zdravotním stavu posléze zjištěném.

§ 74. a)

Ustanovení §§ 73., 73 a), 73. b) a 74. mají obdobnou platnost, je-li nositelem pojištění ústav náhradní, pokud stanovy ústavu v jednotlivých případech nic odchylného nestanoví.

§ 75.

Všecka v rámci tohoto nařízení nebo změněného jím zákona učiněná opatření a oznámení pensijního ústavu a jeho zemských úřadoven, vztažmo náhradního ústavu buďte účastníkům doručena písemně (výměry).

Výměry, ve kterých se rozhoduje o učiněných nárocích pojištěnců nebo jejich rodinných příslušníků vůči nositeli pojištění, obsahujte, byl-li nárok uznán, zároveň výši a výpočet přiznané dávky, byl-li však zamítnut, důvody zamítačí. Takovým výměrům může se odíratí toliko žalobou u příslušného rozhodčího soudu (§ 76.) v neprodlžitelné lhůtě šesti měsíců po doručení výměru.

Všechny ostatní výměry, které se týkají práv a nebo povinností tímto nařízením nebo změněným jím zákonem upravených, mohou býti brány v odpor námitkami, které dlužno podati do čtrnácti dnů u

politického zemského úřadu, v jehož obvodu nachází se služební místo zřízencovo.

Z rozhodnutí politických úřadů II. stolice připouští se odvolání k ministerstvu sociální péče které dlužno podati do čtyř neděl u politického úřadu II. stolice, jež vydal rozhodnutí.

§ 75. a)

Jinak vztahují se ustanovení zákona ze dne 12. května 1896, z. ř. č. 101 na veškeré opravní řízení v záležitostech příslušnosti politických úřadů včetně námitek proti výměrům nositelů pojištění.

Opravní prostředky proti výměrům a rozhodnutím o pojišťovací povinnosti, o vřadění do tříd služného a o stanovení hlavního zaměstnání nemají odkládacího účinku.

O doručování výměrů a rozhodnutí v záležitostech v předcházejících ustanovení buď užíváno §§ 102. až 104. a 109. civilního soudního řádu. Je-li bydlisté osoby, které nějaký výměr má být doručen, neznámo, má politický okresní úřad podle posledního, nositeli pojištění známého bydlisté příslušný na žádost nositele pojištění doručení provésti.

XVI. Rozhodčí soudy a řízení.

§ 76.

V sídle každé zemské úřadovny pensijního ústavu bude zřízen stálý rozhodčí soud.

Rozhodčí soud skládá se ze stálého předsedy čtyř přísedících a potřebných náhradníků. Předsedu a jeho náměstka jmenuje ministr spravedlnosti ve shodě s ministrem sociální péče ze soudcovských státních úředníků.

Hlavní shromáždění volí přísedící a jejich náhradníky. Polovina přísedících a náhradníků má náležeti skupině zaměstnavatelů, druhá polovina skupině pojištěnců. Členové rozhodčího soudu nesmějí býti ani v představenstvu pensijního ústavu nebo ve výboru zemské úřadovny, ani ve službě pensijního ústavu.

Rozhodčí soud rozhoduje o žalobách podle § 75. odstavce 2. podaných.

Opravné prostředky nebo žaloby proti nálezu rozhodčího soudu nejsou přípustny.

Zevrubnější předpisy o složení rozhodčích soudů, o řízení před nimi jakož i o povinnostech a případné odměně rozhodců budou dány způsobem nařizovacím.

Výdaje spojené se zařízením a jednaním rozhodčích soudů nese Všeobecný pensijní ústav. Způsob, jakým přispívají na úhradu nákladů rozhodčího soudu náhradní ústavu, stanoví ministr sociální péče nařízením.

§ 77.

Spory nositelů pojištění mezi sebou, které se opírají o zákon pensijního pojištění, rozhoduje kromě sporů o převody premiových rezerv (§ 68.), s vyloučením práva výměrového přímo politický úřad II. stolice, v jehož obvodě obě strany mají své sídlo. Je-li podle toho příslušno několik politických úřadů II. stolice, rozhodnou v dohodě. Nedosáhne-li se dohody, přejde rozhodnutí na ministerstvo sociální péče.

Spory nositelů pojištění mezi sebou, dále spory mezi nositelem pojištění a některým zaměstnavatelem v § 2., bodu 3., jmenovaným, jež týkají se převodu premiových rezerv (§ 68.), rozhoduje s vylou-

čením práva výměrového přímo ministerstvo sociální péče.

Pojištěnce nebo jejich pozůstalé jest k spornému řízení přibrati, může-li rozhodnutí o takových nárocích nositelů pojištění a zaměstnavatelů v § 2., bodu 3., jmenovaných, míti vliv na jejich práva.

§ 77 a)

Soudy jsou vázány na právoplatná rozhodnutí správními úřady v mezích jejich příslušnosti vydaná.

Rovněž jsou správní úřady vázány na právoplatná rozhodnutí soudy v mezích jejich příslušnosti vydaná.

Zakládá-li se pravoplatný náleze soudu nebo správního úřadu na rozhodnutí o předběžné otázce, o níž samostatně rozhodovati soud nebo správní úřad nebyl příslušným, může strana požadovati obnovu řízení, když o této předběžné otázce příslušný úřad pravoplatně jinak rozhodl a toto rozhodnutí buď dodatečně bylo vydáno nebo od strany bez jejího zavinění v dřívějším řízení nemohlo býti uplatněno.

XVII. Státní dozor.

§ 78.

Všeobecný pensijní ústav a jeho zemské úřadovny, jakož i náhradní ústavy v § 65. a 66. označené, podléhají dozoru státní správy; tento dozor vykonává ministr sociální péče.

Ministr sociální péče uděluje též státní schválení nařízená v tomto zákoně.

K bezprostřednímu vykonávání státního dozoru, mohou býti zřízeny zvláštní orgány.

Ministr sociální péče jest oprávněn, podrobiti hospodáření Všeobecného pensijního ústavu a jeho zemských úřadoven jakož i náhradních ústavů úřednímu prozkoumání podle ustanovení §§ 38. a 39. min. nařiz. ze dne 5. března 1896, čís. 31. říšs. zák., může též rozpustiti představenstvo Všeobecného pensijního ústavu a výbory jeho úřadoven a přenéstí správu a zastupování ústavu prozatímně na správce nebo na představenstvo, po případě výbor jím jmenovaný. Jmenovaný správce nebo představenstvo (výbor) vede správu a zastupuje ústav až do řádného ustavení představenstva, pokud se týče výboru z nových voleb vzešlého. Ministr sociální péče má učiniti nutná opatření k provedení nových voleb ve třech měsících po rozpuštění.

Při opatřeních v příčině náhradních ústavů, které jsou zřízeny nebo dotovány od podniků, podrobných státnímu dozoru některého jiného ústředního úřadu, budiž učiněno dorozumění s tímto ústředním úřadem.

XVIII. Vyloučení úmluv.

§ 79.

Ani zaměstnavatel ani pensijní ústav, vztahmo náhradní ústavy nejsou oprávněni, úmluvami (řády) napřed vyloučiti neb obmeziti platnost předpisů tohoto zákona v neprospěch pojištěnců. Ustanovení smluvní, která by se tomuto zákazu přičila, nemají právního účinku.

XIX. Spolupůsobení úřadů politických a obecních.

§ 80.

Politické a obecní úřady jsou povinny, vyhověti podle možnosti žádostem pensijního ústavu a jeho

zemských úřadoven, rovněž i žádostem náhradních ústavů na ně vzneseným, je podporovati a i bez vyzvání podávati jim všeliké zprávy, které pro jejich hospodaření mohou býti důležitý.

Pensijní ústav a jeho zemské úřadovny, rovněž i náhradní ústavy jsou zejména oprávněny dožadovati se spolupůsobení politických a obecních úřadů k vypátrání zaměstnavatelů, kteří mají zřizence a k vyšetření poměrů rozhodných pro pojistnou povinnost těchto zřizenců.

Pensijní ústav a náhradní ústavy nejsou oprávněny žádati, aby je finanční prokuratura zastupovala.

XX. Ustanovení trestní.

§ 81.

Zaměstnavatelé a zaměstnanci, kteří by v ohlášeních podle § 73. a 73. a) podávaných učinili nepravdivá udání skutečností, budou potrestáni ač nejde-li o skutkovou povahu činu podle všeobecných trestních zákonů trestného, pokutou od 10 až do 1000 K a v případě nedobytnosti vězením od jednoho až do tří měsíců.

Těmž trestu podléhají zaměstnavatelé a zaměstnanci, podají-li nepravdivá vysvětlení skutečností (§ 73. a).

§ 82.

Zaměstnavatelé, zaměstnanci a důchodci, kteří přihlašky v § 73. a § 73. a) předepsané vůbec ne-

podají, nebo nikoli v ustanovené lhůtě, budou potrestáni pokutou až do 200 K a v případě nedobytnosti vězením až do dvaceti dnů.

Těmž trestu podléhají zaměstnavatelé a zaměstnanci, kteří by odepřeli podati zprávy v § 73 a) naznačené nebo předložili doklady tam uvedené.

Důchodci může pravoplatně uložená pokuta s důchodu býti sražena.

§ 83.

Zaměstnavatelé, kteří svým zřizencům při výplatě služného úmyslně započítají vyšší srážky nežli podle tohoto zákona přípustné (§ 36.) nebo jednají proti zákazu § 79., budou potrestáni pokutou až do 400 K a v případě nedobytnosti vězením až do jednoho měsíce, ač není-li tu skutková povaha činu podle všeobecných trestních zákonů trestného.

§ 84.

Trestní ustanovení §§ 81. až 83. vztahují se také k zákonným zástupcům zaměstnavatelů ku právním jednáním neschopných, zejména k zástupcům právnických osob.

Zaměstnavatelé jsou oprávněni svěřiti zmocněncům sestavování a odvádění předepsaných výkazů a ohlášek. Jména a bydliště těchto zmocněnců buďte oznámena příslušnému nositeli pojištění.

V tomto případě trestní ustanovení vztahují se k těmto zmocněncům, avšak zaměstnavatel ručí podpůrně za uložené pokuty peněžité.

§ 85.

Trestati přestupky zákona v §§ 81. až 83. uvedené přísluší v první stolici politickým okresním úřadům.

§ 86.

Peněžité pokuty případnou fondu, který bude u pensijního ústavu ku podpoře nuzných zaměstnanců zřízen (§ 42. č. 7.)

XXI. Osvobození od daní, poplatků a kolků.

§ 87.

Od daně výdělkové a daně důchodové (včetně důchodové daně podle zákona ze dne 27. V. 1919, č. 292 sb. z. a n. čl. I., odst. 3.) jsou osvobozeny:

1. pensijní ústav s omezením ve článku IV. podrobněji uvedeným;

2. náhradní ústavy, obmezují-li své obchodování na pojišťování zřízců, v příčině pojišťování zřízců ku pojištění povinných až do výše předepsaných nejmenších plnění.

Předcházejícím nařízením nejsou dotčena dále snad jdoucí, náhradním ústavům na základě jiných zákonných ustanovení příslušející osvobození od daní.

Naproti tomu podrobeny jsou poplatky některým nositelem pojištění vyplácené podle ustanovení zákona ze dne 25. října 1896, z. ř. č. 220, ve znění zákonem ze dne 23. ledna 1914, z. ř. č. 13 (novela osobních daní), upraveném, dani z příjmu a dani ze služného srážkou od vyplácející pokladny prováděnou.

Všechna jednání a listiny, kterých je třeba, aby byly právní poměry mezi pensijním ústavem se strany jedné a jeho členy (zaměstnavateli a zřízců) se strany druhé založeny a vyřízeny, jsou, pokud zaopatřovací poplatky pensijním ústavem přislíbené ne-

překročují normální výměru (§§ 4, 5, 8, 11, 12, 16, 19), prosty kolků a bezprostředních poplatků. Tato výhoda nevztahuje se na dobrovolné, ve smyslu § 28. přípustné pokračování v pojištění takových osob, které pro nedostatek zákonitě povinnosti pojišťovací dodatečně z úřední moci byly z pojištění vyloučeny. Na pensijní ústav vztahují se ustanovení zákona ze dne 15. dubna 1885, z. ř. č. 51, pokud obsahují úlevy vzhledem ke kolkům a bezprostředním poplatkům.

Ustanovení čtvrtého odstavce mají se obdobně vztahovati k analogickým právním jednáním náhradních ústavů (§ 65.), jakož i k ustanovením náhradních smluv, která se týkají normálních zaopatřovacích nároků (§ 66.)

Ministr financí může ve shodě s ministrem sociální péče nařízením opatřiti čeho jest třeba, aby státní poklad byl zabezpečen se zřetelem k právním jednáním, naznačeným v obou předešlých odstavcích.

XXII. Hospodaření s fondy, výroční zprávy.

§ 88.

Při ukládání fondů pensijního ústavu, vztahmo náhradních ústavů budiž šetřeno předpisů § 30., vztahmo § 52. ministerského nařízení ze dne 5. března 1896, z. ř. č. 31, nebo předpisů, které přistě na místo nich pro pojišťovny nastoupí.

Z nových hotovostí Všeobecného pensijního ústavu a náhradních ústavů, které mohou býti trvale uloženy, musí býti uloženo aspoň 20 procent v československých státních papírech a 10 procent v jiných

papírech, které určí ministr sociální péče v dohodě s ministrem financí.

Ministr sociální péče povolí dle potřeby přiměřenou lhůtu, aby toto nařízení mohlo být provedeno.

Ministr vnitra může dovoliti pensijnímu ústavu od případu k případu odchýlné od předpisu prvního odstavce uložení jeho fondů; avšak tato uložení musí poskytovat touž jistotu a nesmějí převyšovat polovici fondů pensijního ústavu.

Při trvalém záročitelném ukládání volného jmění budíž přihlédáno přiměřeně ku příslušným ukládacím papírům v obvodech jednotlivých zemských úřadoven v poměru prémie jednotlivými zemskými úřadovkami v posledním účetním roce vybraných k úhrnnému příjmu prémie a podle návrhů zemských úřadoven (§ 55., poslední odstavec).

Dále má přiměřené části hotovostí býti užito ku ukládání, sloužícímu účelům bytové a jinaké péče o soukromé zřízení.

Běžná pokladní služba obstarávána jest samou zemskou úřadovnou pro její obvod a upravuje se v jednacím řádu.

Základy a zásady, kterých se bude u pensijního ústavu užívati ku potřebným výkazům a výpočtům povahy asekuračně technické potřebují státního schválení.

§ 89.

Všeobecný pensijní ústav a náhradní ústavy jsou povinny, podávati ministru sociální péče za každý kalendářní rok zprávu a statistické výkazy o svém hospodářství, o stavu fondů, způsobu a ulo-

žení jich. Ministr sociální péče může naříditi, v jaké formě tyto zprávy a statistické výkazy mají býti podávány a jaký mají míti obsah.

XXIII. O počítání lhůt vůbec.

§ 90.

Při počítání lhůt platí, dokud nejsou lhůtami opravních prostředků v záležitostech příslušnosti politických úřadů (§ 75. a), následující zásady:

Při lhůtách ustanovených podle dni nepočítá se den, na který připadá událost, dle níž se má počátek lhůty řídit. Podle týdnů, měsíců nebo roků ustanovené lhůty končí se uplynutím dne, který odpovídá svému jménem nebo číslem dni, kterého se lhůta počala. Chybí-li tento den v některém měsíci, končí se lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce.

XXIV. Jak se nakládá se členy hornických bratrských pokladen.

§ 91.

Osoby pensijnímu pojištění a pojištění u některé hornické bratrské pokladny podrobené buďte pojištěny u Všeobecného pensijního ústavu pro zřízení, vztážmo u některého náhradního zařízení podle předcházejících ustanovení a mimo to podle zákona o bratrských pokladnách u nemocenské pokladny hornické bratrské pokladny.

Pro každého člena hornické bratrské pokladny, který již za platnosti zákona ze dne 16. prosince

1906, z. ř. č. 1 z r. 1907. stal se povinným ku pensijnímu pojištění a pro něhož převod provisního pojištění do pensijního pojištění podle uvedeného zákona jest již upraven, zůstane tato úprava v zásadě nedotčena.

Pro členy hornické bratrské pokladny, pro něž shora uvedená úprava ještě nastala nebo kteří teprve budoucně stanou se povinnými ku pensijnímu pojištění, zůstává naproti tomu v zásadě stávající již pojištění u provisní pokladny pro dobu prvních 60 příspěvkových měsíců pensijního pojištění ve výši čáka při začátku tohoto pojištění již nabytých a v případě pozdějšího uplynutí čekací doby ve stanovách bratrské pokladny předepsané ve výši čáka pak příslušejících za přiměřenou úplatu zásadně v platnosti.

§ 92.

Úplata za pokračování v provisním pojištění na dobu prvních 60 příspěvkových měsíců pensijního pojištění vypočte se pro okamžik začátku tohoto omezeného pojištění podle zásad pojišťovací techniky.

Jako úplata náleží bratrské pokladně z majetkového podílu pojištěnce u provisní pokladny obnos ve výši výšetřené hodnoty. Nestačí-li majetkový podíl pojištěncův, budiž pak schodek zapraven příspěvkem na hotovosti v nejvyšší výměře dosavadních provisních pojistných premií, které nese pojištěnec a jeho zaměstnavatel stejným dílem.

§ 92. a)

Ministr sociální péče může ve shodě s ministrem veřejných prací k souhlasné žádosti zaměstnavatele

a pojištěnce upravit převod provisního pojištění do pensijního pojištění jinak, než-li nařizují §§ 91. a 92. Taková úprava jest zejména v následujících směrech přípustna:

1. pojištěnci mohou z provisní pokladny bratrské zcela býti vyloučeni, pokud jejich podíl na jmění provisní pokladny, po případě po dobrovolném jeho doplnění stačí na započtení tolika služebních let u nositele pensijního pojištění, že čekací doba 60 příspěvkových měsíců jeví se odbytou;

2. pojištěnci mohou býti osvobozeni od povinnosti k pensijnímu pojištění, pokud se jim u bratrské pokladny zaručí pensijní zaopatření, které dlužno považovati za stejnocenné pensijnímu pojištění;

3. pojištění u provisní pokladny může trvale nebo na jistý čas nezkráceně vedle pensijního pojištění býti zachováno.

§ 92. b).

Pojištěncův podíl na jmění provisní pokladny, vztažno zbytek jeho, který zůstane po použití tohoto dílu jmění ve smyslu § 92., budiž u okamžiku vyloučení člena z provisního pojištění odevzdán nositeli pojištění pro pensijní pojišťování příslušnému a od něho použit na započtení služebních let. V takových případech není započtení služebních let omezeno ani v příčině okamžiku jeho použití, ani v příčině účinku na zkrácení čekací doby (§ 31., odst. 2. a 3. zákona ze dne 16. prosince 1906, z. ř. č. 1. z r. 1907).

XXV. Ustanovení přechodná.

§ 93.

Ustanovení tohoto zákona mají obdobnou platnost pro pensijní pojištění, provedené náhradní

smlouvou, uzavřenou dle § 66. zákona ze dne 16. prosince 1906, č. 1. ř. z. z roku 1907, po případě čís. nař. ze dne 25. července 1914, č. 138 ř. z.

Zaniklo-li pojištění náhradní smlouvou provedené dle § 66., lit. b), čís. nař. ze dne 25. června 1914, č. 138 ř. z., následkem vystoupení pojištěnce ze služby, jest zaměstnavatel povinen, odevzdati po uplynutí 18 měsíců Všeobecnému pensijnímu ústavu premiovou rezervu, vypočtenou dle ustanovení § 68.

§ 94.

Zanikla-li pojistná povinnost nebo dobrovolné pojištění před tím, než-li tento zákon vstoupil v platnost, řídí se nároky pojistné podle ustanovení zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. z. z roku 1907, po případě dle ustanovení čís. nař. ze dne 25. června 1914, č. 138 ř. z., byť i událost pojistná nastala teprve za platnosti tohoto zákona.

§ 95.

Nové stanovy Všeobecného pensijního ústavu a jednací řád Zemských úřadoven, přizpůsobené tomuto zákonu, vydá ministr sociální péče nařízením, vylučně Všeobecný pensijní ústav.

§ 96.

Ministr sociální péče se zmocňuje, aby způsob ohlášek a jich vyřizování (§§ 73—75) nově upravil nařízením.

Č l á n e k II.

Nositelé pensijního pojištění v § 64. uvedeni jsou povinni, sdružit se ve Svaz pensijních ústavů

v republice Československé. K tomuto Svazu může přistoupiti také Všeobecný pensijní ústav v Praze.

Úkolem Svazu má býti zejména:

1. Společný postup ve věcech týkajících se společných zájmů pojištěnců všech ústavů ke Svazu náležejících.

2. Organisovaná léčebná péče o pojištěnce a za tím účelem zařizování a vedení společných léčebných ústavů, případně opatření společných zařízení v lázních a léčebných místech a ústavech, uzavírání společných smluv s nemocnicemi, sanatorii, lékární atd.

3. Společný boj proti sociálním chorobám (tuberkulóze, nervose, alkoholismu, pohlavním nemocem atd.), event. spolu s nositeli nemocenského pojištění.

4. Revize správy, účtování a jmění náhradních ústavů ke Svazu náležejících, dále kontrola provádění pojištění u nich a kontrola důchodců.

5. Společné ukládání jmění.

6. Sbíráni statistiky o úmrtnosti, invalidnosti, rodinných a platových poměrech atd. pojištěnců a její zpracování k účelům zákonodárným a vědeckým.

Svaz podléhá státnímu doзору, jež vykonává ministr sociální péče ve smyslu § 78. Pro ukládání svazového jmění a hospodaření s fondy vůbec platí obdobně ustanovení § 88., o zprávách a statistických výkazech § 89.

Ministr sociální péče může při vykonávání doзору na jednotlivé pensijní ústavy, zejména při provádění revize jich užití spolupráce Svazu, který je povinen vyhověti tomuto požadavku.

Zřízení Svazu, obzvláště pak obor jeho působnosti, správa, vedení jeho záležitostí a způsob zastoupení, dále ustanovení o příspěvcích pro účely Svazu, o jmění svazovém, jakož i o urovnání sporů, vznikajících ze svazového poměru, upravují stanovy, které

stejně jako pozdější jejich změny podléhají schválení ministra sociální péče.

Zanikne-li Svaz, nesmí se jeho jmění užiti k jiným účelům než k účelům, jemuž nositelé pensijního pojištění podle zákona slouží.

Ukáže-li se, že nelze jinak odpomoci podstatným vadám ve správě, ministr sociální péče může rozpustiti představenstvo Svazu a správu přenést na správce, představenstvo nebo výbor jím jmenovaný, kteří vedou správu a zastupují Svaz až do řádného ustanovení představenstva vzešlého z nových voleb. Opatření k provedení nových voleb jest učiniti do 3 měsíců po rozpuštění představenstva.

Článek III.

Vláda je zmocněna, aby sjednala s vládami států, v nichž jsou zařízení obdobná tomuto pensijnímu pojištění, smlouvy k úpravě vzájemných poměrů v tomto oboru. Při tom zejména v případě vzájemnosti:

1. Může býti vyloučena pojistná povinnost zaměstnanců v zdejších závodech, které jsou součástí podniků zahraničních a může býti rozšířena na zaměstnance v závodech zahraničních, které jsou součástí podniku zdejšího.

2. Ustanovení druhého bodu § 21 může býti změněno nebo zrušeno.

4. Může býti zrušen nárok vystouplých pojištěnců československých nositelů pojištění k převodu premiových rezerv na cizozemské nositele pojištění.

4. Může býti zrušen nárok vystouplých pojištěnců na vrácení premií dle § 25, jestliže stanou se povinni pensijním pojištěním v cizím státě, s nímž uzavřena smlouva o vzájemném převodu premiových rezerv.

Článek IV.

Všeobecný pensijní ústav může pojistiti:

1. Osoby u něho pojištěné na dávky, které převyšují zákonné nároky.

2. Osoby výdělečně činné, avšak pensijnímu pojištění nepodléhající, na dávky zákonné nebo na dávky zvýšené.

Aby se provedlo pojištění těchto dávek, zřídí se zvláštní oddělení s odděleným hospodářstvím a účtováním.

Stanovy tohoto oddělení, obsahující též sazby premií, podléhají schválení ministra sociální péče.

Ohledně pojišťovacích obchodů v tomto oddělení neplatí ustanovení odst. 1. § 87.

Článek V.

§ 1a, § 3, odst. 5., §§ 37., 66a) a 68. odst. 8., § 88. odst. 3., jakož i článek II.—VI. čís. nařízení z 25. června 1914, čís. 138 ř. z. se zrušují.

Článek VI.

Nemocenské pokladny, zřízené podle zákona o nemocenském pojištění, zapsané pomocné pokladny a bratrské pokladny jsou povinny spolupůsobiti při provádění tohoto zákona. Výlohy s tím spojené hradí nositel pojištění.

Článek VII.

Skupiny zaměstnanců podle tohoto zákona nově podrobené pojistné povinnosti nemohou býti členy zapsaných pomocných pokladen, jichž působnost jest

podle čl. XXI. odst. 3. zák. z 15. května 1919, č. 268 sb. z. a n. obmezena na pojištění. podrobené pojištění povinnosti podle zák. z 16. pros. 1906, č. 1 ř. z. z r. 1907 nebo cis. nař. z 25. června 1914, č. 138 ř. z.

Článek VIII.

Tento zákon vstoupí v platnost dne 1. července 1920.

Článek IX.

Ministru sociální péče se ukládá, aby zákon tento provedl v dohodě se zúčastněnými ministry.

Znázorňovací tabulka příkladů

**o stupnicích prémie a požitků dle tříd služ-
ného a tabulka kapitálových hodnot nároků
požitníkových.**

Znázorňovací tabulka příkladů

o stupnicích průměrů a požitků dle tříd služného a tabulka kapitálových hodnot nároků požitkových.

Třída	ročně měsíčně	Výše ročních požitků		Výše průměrů		Před uplynutím 5 let		Mezi 5tým a 10tým rokem		Před uplynutím 10 let		Po uplynutí 10t. let		Po uplynutí 40ti let
		přes	do	úředníka	zaměstnav. úhrem	Odbyté	Základní obnos renty invalidní	Zvýšení renty	Renta násled. úrazu	Zákl. obnos renty inval.	Zvýšení	Starobní renta		
													24	
I.	900	75	2	24	48	72	6	360	120	12	180	180	9	450
II.	1200	100	3	36	72	108	9	540	180	18	270	270	13	675
III.	1800	150	4	48	96	144	12	720	240	24	360	360	18	900
IV.	2400	200	6	72	144	216	18	1080	360	36	540	540	27	1350
V.	3000	250	12	144	288	432	24	1440	480	48	720	720	36	1800

VI.	ročně měsíčně	3000	3600	180	180	360	1800	600	60	900	900	45	225
		250	300	15	15	30	1800	50	5	75	75	3	187
VII.	ročně měsíčně	3600	4200	216	216	432	2160	720	72	1080	1080	54	270
		300	350	18	18	36	2160	60	6	90	90	4	225
VIII.	ročně měsíčně	4200	4800	252	252	504	2520	840	84	1260	1260	63	315
		350	400	21	21	42	2520	70	7	105	105	5	262
IX.	ročně měsíčně	4800	5400	288	288	576	2880	960	96	1440	1440	72	360
		400	450	24	24	48	2880	80	8	120	120	6	300
X.	ročně měsíčně	5400	6000	324	324	648	3240	1080	108	1620	1620	81	405
		450	500	27	27	54	3240	90	9	135	135	6	337
XI.	ročně měsíčně	6000	6600	360	360	720	3600	1200	120	1800	1800	90	450
		500	550	30	30	60	3600	100	10	150	150	7	375
XII.	ročně měsíčně	6600	7200	396	396	792	3960	1320	132	1980	1980	99	495
		550	600	33	33	66	3960	110	11	165	165	8	412
XIII.	ročně měsíčně	7200	7800	432	432	864	4320	1440	144	2160	2160	108	540
		600	650	36	36	72	4320	120	12	180	180	9	450
XIV.	ročně měsíčně	7800	8400	468	468	936	4680	1560	156	2340	2340	117	585
		650	700	39	39	78	4680	130	13	195	195	9	487
XV.	ročně měsíčně	8400	9000	504	504	1008	5040	1680	168	2520	2520	126	630
		700	750	42	42	84	5040	140	14	210	210	10	525
XVI.	ročně měsíčně	9000	9600	540	540	1080	5400	1800	180	2700	2700	135	675
		750	—	45	45	90	5400	150	15	225	225	1	562